



БЪЛГАРСКИ КНИЖИЦИ.

ЧАСТЬ I.

1859. ФЕВРУАРИЯ

КНИЖКА ВТОРА

ЗА ГЛАВНЫ-ТЫ ПРИЧИНЫ НА ВЪТРОВЕ-ТЫ. (*)

Едно отъ най-важны-ты и най-полезны-ты знания въ общо-житіе-то е и знание-то да прѣдиознава и да опредѣлява чловѣкъ времето, косто ще дойде слѣдъ нѣколко дни или часове. Много отъ работы-ты ни сж така тѣсно свързаны съ обстоятелства-та и

(*) Трѣба да благодаримъ Сочинителю тоя статіи, коя-то е занимателна и любопытна, толкова за учени-ты, колко-то и за простыи-тъ народъ, а въ тожде время му захвалями че съ сичкъ-тъ мачность на предметъ-тъ, можилъ е да изложи мысли-ты си довольно ясно, като да ся разумѣва лесно отъ сичкы-ты. Надѣмсея че негово словесіе не ще ни остави само съ кежъ, но ще проводи и други такива статіи за Български-ты Книжници.

Година II. Часть I. Книжка 4

1

врѣмя-то, сир. съ силж-тж и носокж-тж на вѣтрове-ты, съ ясно-то и об-
лично-то врѣмя, что-то часто спорядъ тѣхъ ся измѣнுவать различно на-
ши-ты намѣренія, прѣдположенія и начиканія. Иъ ако и да е та-
ка, пакъ Метеорологія-та, наука-та за законы-ты на въздушны-ты
явленія, захваца още малозвѣстна и слабо опрѣдлена часть отъ
чловечески-ты знанія. Много наблюденія сж направены до сега, иъ
малко закони сж изведени отъ тѣхъ. Истина правять прѣдпознаванія
и прѣдказванія за врѣмя-то, иъ тые ставать по неоснованы, не опрѣ-
длены, мѣстны забелѣжванія, и ся вдагаты само на навикнѣло-то
и опытно-то око на остарѣлы-ты съ такыва забѣлѣжванія, и то са-
мо въ околны-ты на жилището имъ. Наука-та е произвела мал-
ко правила за точно опрѣдѣляваніе на врѣмя-то, особенно сльв
разстояніе отъ доста время.

Тука лесно може да ся прѣдстави въпросъ: *възможна ли
е строга точностъ въ такыва прѣдпознаванія?* Мы мысли-
мъ, че е възможна, ако ся опрѣдѣлять наблизу причины-ты на въз-
душны-ты явленія и закони-ты, по конто тые происхождатъ въ а-
тмосферж-тж. Ако и да ни ся види на простъ поглядъ, че джждъ-
тъ, снѣгъ-тъ, градъ-тъ, бури-ты, вѣтрове-ти происхождатъ и ся
промѣнுவать помежду си безъ никакъвъ рядъ, или че зависять отъ
много причины, конто немогътъ да ся опрѣдѣлять обаче точны из-
слѣдуванія въ нѣкои въздушны явленія показажъ, че причины-ты
имъ не сж всякога многосложны и могътъ да ся опрѣдѣлять довол-
но близу, а нѣкога и точно. Напримѣръ, колко-то и да ни ся ви-
дятъ въ наши-ты страны вѣтрове-ты рязбрьканп, пакъ и въ тѣхъ
ся намира правилность, коѣкто изведе и доказа профессоръ Дове.
Освѣтъ това и здравый разсудкъ ны убѣждава, какво неизмѣнный
законъ и правилность-та, както Прѣмждрый създатель е нарядилъ
въ всички-ты дѣйствія на естество-то, се трѣбува да съществувать
и въ вѣтрове-ты и въ другы-ты въздушны явленія. Мы съобщаваме

тука обясненіе за происхожденіето на вѣтрове-ты по казваніе-то на Халлскый профессоръ Немтца. Това обясненіе служи за доказа-телство, колко е проста причина-та, която произвежда вѣтрове-ты, които ни ся видять толкова сложна явление.

Прѣди да начнемъ за вѣтрове-ты, молимъ читатели-ты да ся записиють въ слѣдующе-то обстоятелство. Да си прѣдставимъ, че двѣ чясти отъ земѣ-тъ, двѣ съседни мѣста, сѣ, нагрѣты неедна-кво, сир. едно-то отъ тѣхъ е по-студено или по-топло отъ друго-то. Въ атмосферѣ-тъ надъ тѣхъ щѣтъ стаимтъ двѣ теченія на въз-духъ-тъ: *въ горнѣ-тъ чясть отъ атмосферѣ-тъ въздухъ-тъ ще ся устрѣми отъ топло-то мѣсто камъ студено-то, а въ долнѣ-тъ чясть до земѣ-тъ въздухъ-тъ ще помече отъ студено-то мѣсто камъ топло-то.*

Това явление происхожда отъ това, че въздухъ-тъ надъ топло-то мѣсто като ся нагрѣва отъ земѣ-тъ повече, нежели надъ студено-то съседно мѣсто, става по-легкъ и ся подвига нагорѣ, а на мѣсто-то му дохожда съседный въздухъ, който по тѣмъ причинѣ тече отъ студено-то мѣсто на земѣ-тъ камъ топло-то; а на мѣсто-то на тоя въздухъ, който ся неспазни изъ студенѣ-тъ чясть слиза гор-ний надъ тѣмъ чясть въздухъ, а пакъ на мѣсто-то на тоя послѣдний спича ся горѣ оный въздухъ, който ся бѣше подвигналъ отъ топлѣ-тъ чясть, и който спорядъ това тече отъ топло-то мѣсто камъ сту-дено-то. Подобно явление мы можемъ да срѣщнемъ всякога въ стан-ты си, кога сѣ стоплены нееднакво. Ако да отворимъ врата-та ме-жду двѣ таковы съседны стаи, то щемъ забѣлжимъ двѣ теченія на въздуха изъ врата-та и въ горнѣ-тъ чясть, до горний прагъ теченіе изъ топлѣ-тъ стаи, въ студенѣ-тъ, а въ долнѣ-тъ, до долный прагъ изъ студенѣ-тъ стаи въ топлѣ-тъ. Тоя постоянъ законъ на прѣмѣстваніе-то на въздуха отъ различно-то му нагрѣваніе съста-влява основнѣ-тъ причинѣ на всички-ты вѣтрове. Сега да разгля-

даме, какъ зависятъ отъ неѣхъ вѣтрове-ти, както постоянни-ти, така и оши, които ся прожънвають.

Бръжнии-ти вѣтрове (terral), които сѣ единъ отъ постоянны-ты, доста ясно подтверждавать горѣприведенный законъ. Въ крайморскы-ты мѣста на топлы-ты страны, особенно между повратни-ты кръгове, день духа вѣтръ отъ море-то камъ брѣга, а ноцъ отъ брѣга камъ море-то. Тѣхъ вѣтрове вѣжтъ постоянно и ся наричять *брѣжни*. Причина-та имъ ся заключава въ разлижъ-тѣ на топлинѣ-тѣ на земѣжъ-тѣ и море-то: день земля-та ся нагрѣва отъ слънце-то повече, нежели вода-та въ море-то, и тогава въздухъ-тѣ ся спуца отъ водѣжъ-тѣ камъ земѣжъ-тѣ; а ноцъ земля-та изстива по-скоро и повече отъ водѣжъ-тѣ, и спорядъ това тогава въздухъ-тѣ тече отъ земѣжъ-тѣ камъ море-то.

Пассати вѣтрове (vents alizés). И въ двѣ-тѣ половины на великый океанъ, който ся простира отъ единый полюсъ до другый, между повратны-ты кръгове и нѣколко и задъ тѣхъ прѣзъ вѣщкъ-тѣ годнижъ вѣе единый правилень источникъ вѣтръ; той ся наричя *пассатень вѣтръ*. Въобщо тоя вѣтръ въ сѣверно-то полукълбо на земѣжъ-тѣ быва *сѣвероисточень*, а въ южно-то полукълбо — *югоисточень*; камъ полюсы-ты прѣдѣль-тѣ на тѣхъ вѣтрове ся намира между 20 и 30 стѣна ширинѣ. Близу до равноденственника ся простира единый поясъ, въ който имѣма правилны вѣтрове: въ него изненадѣйно тихо-то врѣмя ся прѣобръща въ люты бури. Тамъ спорядъ голѣмѣжъ-тѣ горящия голѣмо количество въздухъ ся издвигѣ отъ земѣжъ-тѣ въ горни-ты части на атмосферѣжъ-тѣ, а долунизко тече въздухъ отъ двѣ-тѣ противоположны страны, отъ двѣ-тѣ полукълба, камъ равноденственника, за да захване мѣсто-то на оня въздухъ, който ся издвигѣ нагорѣ. Први-ти мореплавателе, които ся пуцахъ по Атлантический океанъ, Колумбъ, Васко-де-Гама и други останахъ нежалко възчюдены отъ голѣмѣжъ-тѣ правил-

ность на Ноточный вѣтеръ, който имъ помагаше много въ плузаніе-то камъ помыи свѣтъ, нъ на врыщаніе-то имъ въ Европѣ като да воставаше прѣпятствіе. Много врьма причината на тоя вѣтеръ бѣше неизвѣстна, догдѣ шай-послѣ Галлей показа, че той зависи отъ разлиж-тѣ между топлннж-тѣ около равноденственика и между топлннж-тѣ въ страны-ты, конто съ по-близу камъ полюсы-ты.

Тая разлика въ топлннж-тѣ причинява споредъ горѣизложеный законъ теченіе на въздуха горѣ въ атмосферж-тѣ отъ равноденственика камъ два-та полюса, а долу до земнж-тѣ врѣхнннж — отъ полюсы-ты камъ равноденственика. Ако да бѣше земля-та неподвижна, то по море-то, гдѣ-то нѣма ниго планины, ниго други запрекы, конто да прѣпятствувать на теченіе-то на въздуха, въ едно-то полуклѣбоцѣше да вѣе всякога сѣверенъ вѣтеръ, а въ друго-то — юженъ: нъ тая посока на вѣтрове-ты ся измѣнява отъ врьтеніе-то на земнж-тѣ. Тука трѣбува да забѣлѣжимъ, че въ депополю-то врьтеніе на земнж-тѣ около ось-тѣ си вѣщкы-ты части на врѣхнннж-тѣ ѿ не врьвать еднакво: отъ вѣщкы-ты най брьзо врьвать части-ты ѿ подъ равноденственный кръгъ, а оттажъ камъ полюсы-ты скорость-та на двпженіе-то имъ става постепенно по-малкы. По тѣмъ причинѣ струн-ты на въздуха, който тече отъ полюсы-ты камъ равноденственика имать по-малкѣ скорость отъ оуплѣж, съ койкто врьвать части-ты на земнж-тѣ врѣхнннж близо до равноденственика; а понеже тая струн на въздуха немогать да пріемать изведнаждъ равнѣ скорость, то тыи останае назадъ отъ врьтеніе-то на земнж-тѣ и произвождатъ прѣпятствіе на движеніе-то на тѣла-та по земнж-тѣ врѣхнннж, кон-то заедно съ неѣж врьвать отъ западъ камъ истокъ. И така, кога ся намираме близу до равноденственика въ сѣверно-то полуклѣбо, мы срѣщаме струн-ты на въздуха, който тече отъ полюса камъ равноденственика, и усѣщаме, че ли прѣпятствува въ движеніе-то имъ заедно съ земнж-тѣ камъ истокъ: като дѣйствува на насъ съединенъ ударъ отъ двѣ-тѣ посокы,

отъ сѣверъ и истокъ, мы чюветвуваме и относимъ удара на въздуха откакъ сѣвероистокъ, и наричаме го сѣвероисточень вѣтъръ; дору и дѣйствиѣ-то му на платна-та на корабы-ты спорядъ закона на слюженіе силы-ты происхожда по сѣщѣ-тѣ посокъ. Напротивъ въ южно-то полуклабо, отъ съединеніе удары-ты на въздуха откакъ югъ и истокъ, мы усѣщаме вѣтъра откакъ югоистокъ и го наричаме югоисточесъ. — Връщеніе-то на земкѣ-тѣ показва свое-то вліяніе не само на долне-то теченіе на въздуха, нѣ такожде и на горне-то. Когато горне-то теченіе ся приближава камъ полярны-ты ширины, то тамъ влиза въ страны, въ които скоростъ-та на движеніе-то на тѣла-та по земкѣ-тѣ врѣхникѣ е помяко отъ скоростъ-тѣ на въздуха, които тече горѣ въ атмосферѣ-тѣ отъ равноденственика камъ полюсы-ты. По тѣжъ причинѣ тамъ той врѣви камъ истокъ по-скоро отъ земкѣ-тѣ врѣхникѣ, и не ся чини въ сѣверно-то полуклабо югозападенъ вѣтъръ, а въ южно-то полуклабо — сѣверозападенъ.

Наблюденія-та, които съобщавать мореплавателѣ-ти отъ токова столѣтія, подтверждаютъ съвршено горѣказани-ты теорети ческы заключенія; мы намираме, кактони показва теорія-та, несамо пассатны-ты вѣтрове, а и че межда-та, съ којкто ся отдѣлявать сѣвероисточный и югоисточный пассатни вѣтрове по между се при равноденственика, приминува заедно съ сѣщце-то камъ сѣверъ и камъ югъ. Въ страны-ты между повратны-ты крѣгове, гдѣ-то пассатни-ти вѣтрове вѣжтъ правилно, и себе-то быва почти всякога ясно, мячно е да ся опрѣдѣли горне-то теченіе на въздуха, нѣ и тамъ по нѣкога ся случва да ся появлявать въ горни-ты рядове на атмосферѣ-тѣ тѣнкы облачки, които сѣ забѣляжили че врѣвають камъ страна-тѣ, отъ којкто духать пассатни-ти вѣтрове, сир. насрѣщъ тѣхнѣ-тѣ посокъ. Горѣ на Тенерифскый врѣхъ въобщо вѣе силенъ или слабъ западенъ вѣтъръ, а долу въ сѣщце-

то время правильно все пассаты северосточенъ вѣтеръ. Освѣ-
нъ това, существованіе-то на западный вѣтеръ въ горни-ты радо-
ве на атмосферѣ-тѣ ся доказа още отъ слѣдующо-то събитіе.
Жители-ти на островъ Барбадосъ, който лѣжи на восточный край
на Антильский архипелагъ еднаждъ, когато духаше обыкновенный
северосточенъ пассатенъ вѣтеръ, немалко ся въсчюдихъ, като
занесе на острова нѣкъ тоя вѣтеръ вулканически пепелъ. Слѣдъ
нѣколко время тѣ ся научихъ, че тоя пепелъ былъ извръненъ изъ
огнедышаща-тѣ планина на островъ Сентъ-Венцентъ, който лѣ-
жи камъ западъ отъ Барбадосъ. Безъ съмнѣніе тоя пепелъ е былъ
занесенъ отъ горне-то течеше въ атмосферѣ-тѣ подалечъ отъ Бар-
бадосъ, на, кога да падне, влѣзълъ въ струи-ты на пассатный
вѣтеръ, който го и донесълъ на Барбадосъ; другоаче не може ся
обясни това явленіе.

Не само пассаты-ти, а и другы-ти постоянни вѣтрове доказ-
вать происхожденіе-то на вѣтрове-ты отъ разницы-ты на темпе-
ратурѣ-тѣ въ различни мѣста. Такыви сѣ *муссоны-ти*, който
духатъ въ Индійско море шесть мѣсяцы камъ единъ странъ и
шесть мѣсяцы камъ другъ-тѣ странъ; такыви сѣ *сѣверны-ти вѣ-*
трове, който вѣять, особливо лѣтъ, въ сѣдиземно море и на
сѣверны-ты брѣгове на Африкѣ.

Но-горѣ казахме, че вѣдѣль-тѣ на распространеніе-то на
пассаты-ты вѣтрове камъ полюсы-ты лѣжи между 20 и 30 стѣна
ширинѣ; нѣколко стѣна по-близу камъ полюса въ сѣверно-то
полуклабо все югозападенъ, а въ южно-то сѣверозападенъ вѣ-
теръ. Тѣя вѣтрове ако и да бывать повече отъ другы-ты, нѣ не
вѣять съ такавъ правдностъ, както пассаты-ти. Господство-
то на западны-ты вѣтрове въ сѣдны-ты ширини ся доказва вес-
ма добръ отъ слѣдующо-то частно обстоятелство: въ расто-
яніе на нѣколко години пароходи-ти отъ Ливерпуль за Ньюоркъ

отхождахъ въ четиридесять дни едно възъ друго, а за да ся вър-
 нуть отъ Ньюоркъ за Ливерпуль употреблявахъ едно
 възъ друго само по двадесять и три дни. Ако да начнемъ да
 ся приближаваме отъ равноденственника камъ полюсы-ты, то щемъ
 видимъ, че югозападни-ти вѣтрове ако и да остають господствующи-
 щи, нъ начинать се по-рѣдко да ся случать. По заблѣзванія-та
 на Дове, Шуво и Кемтца въ вѣчки-ты мѣста на голѣмы-ты ши-
 рины види ся господство-то на югозападни-ты вѣтрове, а ако въ
 нѣкои мѣста ся показва отдалеченіе отъ тоя законъ, то причина-
 тж му трѣбува да трѣсемъ въ мѣстны-тя обстоятелства. Тоя юго-
 западенъ вѣтръ не е друго, освѣтъ течение-то на въздуха отъ
 равноденственника камъ полюсы-ты, който ся спуща отъ горни-ты
 рядове на атмосферж-тж и начина да духа по земж-тж врѣшши.

Въ голѣмы-ты ширини рѣдко ся случва да вѣе единъ вѣтръ
 по единъ посокъ нѣколко дни нарядъ, а ся промѣнува чясто. Оба-
 че ако да земемъ да издирваме посокъ-тж на вѣтрове-ты съ по-
 добро вниманіе, то щемъ да видимъ, че ся намира доста правилно-
 сть въ ряда, по който ся промѣнувать вѣтрове-ти. Така, напримѣ-
 рь, ако отъ нѣколко врѣмя вѣе въ нѣкое мѣсто сѣверенъ вѣтръ,
 то слѣдъ нѣколко врѣмя той ся обръща откамъ сѣверностокъ, по-
 слѣ откамъ истокъ, послѣ откамъ югонестокъ и югъ, и така обы-
 хожда нарядъ вѣчки-ты точки на компаса, догдѣ дойде накъ до
 сѣвернж-тж. Това кръгообращеніе на вѣтрове-ты ся изврѣшва нѣ-
 кога въ повече, а нѣкога въ по-мажко дни. На врѣмени истина вѣ-
 тръ-гъ примѣнува изведнаждъ отъ единъ точкж на компаса въ
 другж и прѣскочя прѣзъ нѣколко точки противъ горѣказаный рядъ
 нѣ наблюденія-та, правены въ много мѣста, показвать, че горѣ-
 заблѣзженный рядъ на промѣнуваніе-то на вѣтрове-ты е много
 по-обыкновенъ. Францискъ Беконъ (Лордъ Веруламъ) още въ

свое-то изслѣдуваніе на вѣтрове-ты, привождане заблѣжавше-то на мореплаватели-ты за ряда на промѣнуваше-то на вѣтрове-ты; и въ послѣдни-ты врѣмена мореходни-ти много говоряхъ за това въ разказанія-та си просто, безъ да опрѣдѣлять естествены-ты му причини, нъ се показвахъ голѣмъ-тъ важность на тоя рядъ на промѣнуваше-то на вѣтрове-ты. Профессоръ Дове съ много свидѣтельства и заблѣжаванія, събраны въ различни чѣсти на свѣта, доказа, че истина вѣтрове-ти въ средни-ты и по-голѣмы-ты ширини повече-то пѣты ся промѣнувать по горѣказанный рядъ, сир. мншувать отъ западъ на сѣверъ, отъ сѣверъ на истокъ, отъ истокъ на югъ, отъ югъ пакъ на западъ, и така пататкъ.

Ако разгледаме съ повече вниманіе обстоятелства-та, които съществувать съ вѣтрове-ты въ голѣмы-ты ширини, то спорядъ горѣказанъ-тъ теорія трѣбува въ наше-то полуклѣбо да вѣе, както и при повратный грѣтъ, сѣвероисточенъ вѣтеръ. И наистинъ него има чѣсто, нъ тоя господствующий сѣвероисточенъ вѣтеръ ся промѣнува съ горѣказанный югозападенъ вѣтеръ, който ся снуша отъ горне-то течение на въздуха, който врѣви отъ равноденственика камъ полюса, за да захване мѣсто-то на въздуха, който тече по земнъ-тъ връхнинъ отъ сѣверны-ты страны камъ равноденственика. И така теорія-та на Пассатны-ты вѣтрове, който разви Галлей, объяснява происхожденіе-то на два-та противоположны вѣтра въ наши-ты страны. Тая теорія ся потвѣждава съвршено и дѣломъ, зачто-то въ венчки-ты чѣсти на Европъ, отъ които имаме метеорологическы наблюденія, направлены въ разстояние на нѣколко години, вѣтрове-ты най-много работять по тыя двѣ посоки; нъ въ сѣщото врѣмя гяляме, че югозападный вѣтеръ ся случва по-чѣсто отъ сѣвероисточный, ако планины-ты или другы подобны прѣпятствія не причинявать въ нѣкои мѣста разстройство

Тя два вѣтра, като ся посрѣщать, производять другы-ты

различны вѣтрове, а заедно съ тѣхъ и прѣмнуване-то на вѣмя-то въ умереный поясъ и въ голѣмы-ты ширини. Отъ тѣхъ два вѣтра нѣкога господствува единъ, а нѣкога другъ; нѣ по нѣкога два-та вѣтра образувать двѣ противоположны теченія, и тогава въ оново мѣсто, гдѣ-то ся ударять, производять силнѣ бурж. Но-чисто обаче два-та вѣтра врьвать единъ до другъ; въ средж-тж между тѣхъ происхождатъ вихрушкы-ты, които ся простирать много и составляватъ причинж-тж на други-ты вѣтрове.

Ето какъ происхождатъ вѣтрове-ты. Да положимъ, че на земж-тж врхнинѣ господствува сѣвероисточенъ вѣтъръ, и че той съ-всѣмъ поврѣна назадъ югозападный вѣтъръ, или го отбутьна горѣ въ атмосферж-тж; така пръвый вѣтъръ слѣдува да вѣе, нѣ по-неже той духа отъ страны, които повече падатъ камъ сѣвероистокъ, то той прѣмнува постыпенно камъ истокъ. А югозападный вѣтъръ постыпенно ся показва въ горни-ты рядове на атмосферж-тж, който можемъ да забълемъ отъ врьвеніе-то на горни-ты облацы, ако и да духа долу сѣвероисточенъ или источенъ вѣтъръ. Отъ дѣйствиѣ-то на два-та вѣтра единъ врьху другой стрѣненьѣ-то на въздуха отхожда постыпенно камъ югонстокъ и югъ, послѣ камъ югозападъ, а отъ тѣхъ носокж, която ся приближава къмъ носокж-тж на врьтенъе-то на земж-тж, постыпенно прѣмнува на западъ. Тогава сѣвероисточный вѣтъръ излиза пакъ, а понеже и два-та вѣтра духать по земж-тж врхнинѣ, то отъ соединеніе-то на два-та происхожда срѣденъ вѣтъръ, който постыпенно ся обръща на сѣверозападъ и сѣверъ, зачтото сѣвероисточный вѣтъръ начина полегка-легка да ся усилива и най-послѣ остая той самъ. Така слѣдува беспрѣсѣчно въ голѣмы-ты ширини на наше-то земно полукълбо това кржгообращеніе на

вѣтрове-ты; само то не става съ такава правилность, както ъж и-
зложихме тука, зашто-то по пѣкога югозападный вѣтеръ, който
отъ дѣйствието на сѣверонсточный вѣтеръ прѣмина на сѣвероза-
падъ или сѣверъ, изведнаждъ ся усилива изново отъ изобилень,
притокъ на югозападенъ вѣтеръ отъ равноденственны-ты страны
и тогава противъ правило-то отхожда назадъ пакъ на западъ и-
ли югозападъ.

Г. Г.

ЗА САДЕНЕ И РАБОТАНИЕ-ТО НА ТРИАНДА- ФИЛЬ-ТЬ ВЪ КИНЖЪ И ВЪ СИАМСКО-ТО ЦАР- СТВО.

Спорядъ най-ветхы-ты Гръческы писатели, триандафуль-ть ся появиль най-напрѣдъ въ Малж Асіѣ или даже въ островъ-ть Кувиръ, гдѣ-то жители-ти ся особито кланяли на Афродитѣ (Венера) богиниѣ, на коѣ-то посвѣтывали той-зи цвѣтъ, и само око-ло время-то на Троадскѣ-тѣ войнѣ былъ уведенъ въ Пелопоннсъ (Морѣ) и въ Атикѣ. По-късно, той ся распрострѣлъ по сичкѣ Европѣ, и Европейци-ти го имѣрили даже въ Америкѣ, кога-го Колумбъ откры новыя-тъ той-зи свѣтъ. Мексикански-ти царіе си красили съ него, градины-ты, и по нѣкои-си времена на годниѣ-тѣ Перувійски-ти Инкаси, *сыкози на слѣнце-то*, излазили въ народны-ты праздницы и обряды съ вѣнецъ отъ триандафуль на главѣ. Въ 15-тъ вѣкѣ триандафуль-ть ся зовяше отъ Перувіанцы-ты *слѣичена витеъ*.

Какъ да е да е, триандафуль-ть ся води да е былъ работанъ въ Сересскѣ-тѣ земѣ (Кинѣ и Кохинхинѣ) отъ твърдѣ ветхо время. Единъ отъ най-голымы и най-ветхы-ты философы на *небесно-то царство* (1) го с адилъ и работилъ въ градинѣ-

(1) Така именувань свое-то царство Кинези-ти.

тѣ си, и го ималъ за най-голямо-то свое наслажденіе. Библио-
тека-та на Кинезскыя-тъ царь има до 18000 тома книги отъ ко-
и-то 12000 сж рѣкописни; отъ тѣя книги 1500 пишегъ за цвѣ-
тосаженіе или за ботаникѣ, а третія-тъ часть пише особито за
саженіе и обработваніе на тріандафуль-тъ. Конфуцій самъ со-
чинилъ, какво-то казватъ Кинези-ти, нѣкои-си стихотверенія, въ
кои-то похвалялъ и славилъ хубость-тъ и благоуханіе-то на
цвѣтныя-тъ царь, *regina florum*, какъ-то Римляне-ти зовяхъ
тріандафуль.

Много въкове сж ся миѣли отъ тога-зи, и тріандафуль-тъ
го все пакъ садять и обработивать съ великымъ прилежаніемъ
отъ рѣкѣ-тъ Амуръ даже до брегъы-ты на рѣкѣ-тъ Правади
въ Индо-Кинезскыя-тъ островъ, у Бирманьы-ты. Но да не съка нѣ-
кой че тѣи народы садять тріандафуль-тъ съ намѣреніе да му
усовѣршатъ видовы-ты и да му направять по хубавы разности,
че то не е истина. Тѣи любять само що е малко, дребно, тѣн-
ко, сухо и пустало, а мразять все що бы докарало нѣкое у-
лучшеніе и *ухубавніе*. Такова-та Кинезска охота не е само
бъ цвѣтно-то саженіе, но и въ възпитаніе-то на домаш-
ны-ты добитъци. Така коніе-то имъ не сж по едры отъ наши-
ты *катъры*; волове-ти и кравы-ты имъ сж толкова испаднѣ-
ли, що може человекъ да възсъка че сж весма млади тѣлцы Он-
тарійскго езера; и овци-ти имъ сж дребны и малкы като наши-
ти лисци. Но едри не сж на почетъ у тѣхъ.

Но да ся завърнемъ на тріандафуль-тъ.

Въ царскы-ты градини на *Небесно-то царство* толкова
много тріандафуль садять, що само масло-то (гюль-ка) кое отъ
него изваждатъ, дава на годинѣ-тъ до 880.880 гроша доходъ.
Царска-та фамилія, мандарени-ты и други царски начал-
ници, иматъ сами право да употребивать тѣя благоуханія (ми-

ризмы); ако ли нѣкой простакъ бы дерзнулъ да има въ къщѣ-тѣ си едно само стѣкълце, той бы былъ грозно наказанъ като нѣкой убиецъ.

Но тѣи тріандафули сѣ толкова дребни, що големнина-та имъ е колко-то единъ срѣднъ орѣхъ, стѣбло-то имъ не е по дълго отъ осемъ прѣста; со все това, тѣи ся почитатъ за най-хубавыи най-избранныи тріандафули въ сичкѣ-тѣ неѣкъ область. Такожде на Кантонъ, въ градини-ты царскаго Намѣстника, между хиланди тріандафулы не ся е видѣлъ ни единъ да има обыкновеннѣ-тъ по насъ высочинѣ!

Кинези-ты иматъ два вида тріандафулы: бѣлы, и червеникавыи другы-ти ги съвсѣмъ нема. Въ сичко-то пространство на *Небесно-то царство* не бы ся намѣрили сто прѣчки отъ на тоу по насъ называемыя-тъ *Бемалскы* или *Кохинхимскы тріандафулы*. Рѣдко ся такожде нахожда въ тѣѣ земѣ тріандафуль имѣющій бѣлы цвѣтъ-тъ си выше отъ двадесять или двадесять и пять листы кога-то по насъ и въ Европѣ тріандафуль-тъ има близо до стотъ цвѣтны листы; а въ реченѣ-тѣ земѣ той часто расте като двѣдесетъ въ най добры-ты градини съ шесть или най-много осемъ цвѣтны листы. Кинезы-ты ся види да не знаятъ всажданіе, сирѣчь, *Младисваніе-то*, кое-то и най простыя-тъ градинарь по насъ знае.

Отъ Кинѣ излазя обаче твърде много тріандафулова (гюль-сую), по оная що излазя въ пашѣ Българіѣ, въ *Малая Асія* и въ Персіѣ, предпочита ся въ сичкы-ты тържища, гдѣ-то Европейци-ти дохождатъ да купувать.

Преди да свършемъ тѣ-зи статіѣхъ добро е да приложимъ е колко рѣчи за образованіе-то на тріандафуль-тъ

Земя-та му трѣба да е легка и прѣсна, зимъ да ся копа дълбочко, лѣтъ да ся прокопава легко. Кога расте на младѣ

струнаны и сплетены като трънѣ, трѣба да ся порѣзватъ така
що да ся сблнжаватъ отъ години на години по вече една съ
другъ; най-пріятно-то время за това порѣзваніе е онова по кое-
то хващатъ да пушатъ млозгж: защо, ако бы да ся порѣжатъ по-
напредъ, на сѣки отрѣзанъ клонъ на връхъ-тъ става една суха
клетка, коя-то потрѣбно послѣ пакъ да ся режи и чисти. Кога
триандафуль-тъ хване да остарѣва, или ся нѣщо поболѣе и раз-
вали, кое-то ся познава отъ това че има клоніе големи, а пѣп-
кы прави немощни и цвѣтъ дава твърдѣ малко, полезно е да ся
поднови, съ прерѣзваніе на прѣчки-ты му два три прѣста надъ
земля-тъ. Съсь время земля-та става немощна и безсилна подъ
триандафуль-тъ; за това е добро да ся пресажда той на друго
мѣсто сѣкы десять или двадесять години; пресажданіе-то му
става впрочемъ твърдѣ лесно и безвредно въ началю-то на зимж-тъ.

ИИСМО VI.

(16 Септемвриа 1844)

ЗА ГЛАГОЛЫ-ТЫ.

(Вишь Ки. II. 3 стр. 104)

Изъ тья сравнителны примѣри ся види,

1° Че старо-Българскыя-тъ языкъ не изоставя никога (1) отъ глаголы-ты си окончательныя-тъ съществителный глаголь, но, или цѣль или сокращень, все го сохранява. Ново-Българскыя-тъ си го сохранява и той такожде въ редъ, освень въ третіе-то единствено лице на глаголы-ты кон ся окончатъ на *мь*, гдѣто го изоставя *со-всѣмь*, и произноси, на примѣръ, *дума, има, дава*, влѣсто *думать, имать, давать*, споредъ *исть, имать, дасть*, и проч. Така произноси, сокращено и Турскы-ятъ простоговоримый языкъ, на пр:

Един.	}	ѣпар ѣм
		ѣпар съи
		ѣпар—

(1) Мы не говоримъ тука за прешедше-то время, за кос-то виждь по долу.

{ глаголъ съ
 { глаголъ съ
 { глаголъ лар

2. Че и старо-Българскыя-тъ и ново-Българскыя-тъ языкъ начертавать първо-то си множественно лице на мь, кога глаголъ-тъ въ първо единственно лице ся окончава на мь; на пр: *имамъ, имамы; имамь, имамы: думамъ, думамы*; а начертавать го сокрацено на мж кога глаголъ-тъ въ единств. първо лице ся окончава на ж или ѣ, на пр: *пишемъ, пишемъ; лежмъ, лежмъ; дерзая, дерзаямъ*, и проч.

3^о Че и два-та пакъ речени язици въ третіе-то множественно лице на глаголы-ты *първо* спряженія, предъ окончаніе-то *тъ*, пишеть *ж* или *мъ*, какъ-то пишеть и окончаніе-то му въ първо единственно лице; на прим. *пишмъ, пишмъ; бимъ, бимъ; несмъ, несмъ; дерзаямъ, дерзаямъ; дерзаямъ, дерзаямъ*; а въ глаголы-ты *второ* спряженія, вмѣсто да пишеть въ тожде множ. лице какъ *ж* или *мъ*, замѣняватъ го съ *я*, (какво-то и въ други-ты лица замѣняватъ предокончателно-то е съ *я*;) на пр: *лежмъ, лежмъ, творимъ, творимъ; съдимъ, съдимъ*; и пр. — А пакъ въ глаголы-ты третіяго спряженія, въ кое-то полагама, какъ-то ново-Българскы-ты на мь окончаемы, така и старо-Българскы-ты неправили зовомы глаголы, на едны-ты и на други-ты правописаніе-то ся неспряца: Старо-Българскы-ти пишеть неправили реченно-то третіе множественно лице такожде съ *а*, на пр: *идать, идать, бѣдять, бѣдять, дадять, дадять*, кое-то ся пише и *дадять* правильно отъ *дадѣ*, какъ-то и *вжеть* отъ *вжѣ* ('); а ново-Българ-

(1) Никой отъ тия старо-Българскы неправили глаголы нема своособ-
 Година II. Часть I. Книжка 4

ски-ти промѣнливати само мж на тж, и не полагають предъ него ниго ж ниго ѡ, ко си оставать само съ предокончателна-та вставнѣх гласнѣх а или ѡ кой-то си е и въ единствено число, на пр: *имахъ, иматъ, думяхъ, думатъ; пытахъ, пыталъ; палмряхъ, палмряхъ; насиллахъ, насиллатъ*, и проч. (2)

Като така описанья и доказанья составленіе-то и слѣдовательно правонисаніе-то на глаголы-ты въ время настоящее, слѣдува да кажемъ нѣщо и за тѣхно-то составленіе и правонисаніе въ время прешедшее.

Прешедше-то время е или *иссвършено* или *свършено*.

ственно третіе множественно лице, но си го заемать отъ други употребилъ или неупотребилъ правилекъ тождественій глаголь; на пр: *ѣдять*, отъ *ѣдѣж*; *сѣдять*, отъ *сѣдѣж*; *вѣдять*, отъ *вѣдѣж*, и проч. така и сжществителныя-тъ такожде неправилекъ глаголь е сжжъ, въ множест. третіе лице прави сжть—сжть отъ есж; *посжть* и *ѣдѣжть*, и *имжть* ниматся така правилно съ ж по закону първаго спряженія; а зашо ли други-ты приемать неправилно Я на мѣсто ѡ? на това по настоящему неспждамъ причинѣ-тъ.

(*) Може да рече нѣкой че, понеже, въ старо-Българскыя-тъ языкъ, *имжть* ся пишше съ *ѡ* а не съ *ѡ*, требовало бы и мы да пишемъ съ *ѡ* и него, и други-ты като него на мѣ единственно кончающія глаголы. Но старо-Българскыя-тъ языкъ е ималъ нуждѣ да го пишше съ *ѡ*, ако и неправилно; зашо, ако бы го писалъ съ *ѡ*: *имать*, тогава множественно-то сѣ лице бы се смѣсало и смущавало съ единственно-то третіе лице, кое-то такожде се пишше *имать*; а у насъ понеже единственно-то лице се пишше *има*, не става никакво смущеніе съ него, ако пишемъ множественно-то съ *ѡ*: *иматъ*, и слѣдовательно мы неимаме никоѣж нуждѣ да превратимъ правилность-тъ ѡ и да пишемъ съ ж, не само *имжть*, но и *думжть*, и *пытжть*, и *кунувжть*, и *давжть*, и *палмряжть*, и *населевжть*, и проч. като чели бы могли и ти да проиехождагъ отъ *имж*, *кунувж*, *давж*, *палмряж*, *населевж*, и прочее

Несвършено-то прешедше, кое-то се и *преходяще* именува, представлява едно дѣяніе или состояніе, кое-то се е минало, ако да гледамы время-то по кое-то говоримъ, но не се е минало, ако да гледамы время-то за кое-то говоримъ. На пр: кога думахъ *азъ спяхъ юще*, кога-то *истече слънце-то*, разумѣва се че снаніе-то ми, ка-къ-то и стъпчико-то истичанье сж уже минали и двѣ-ти; но разумѣвася такожде и това че снаніе то ми не се минало, но постѣдвало юще, кога-то слънце-то истекло. За това *несвършено-то прешедше*, или *преходяще* време се называва отъ иѣкои Грамматицы *относительно и-стояще*, а отъ други какъ тожде *временно прешедше*.

На противъ *свършено-то прешедше* представлява дѣ-яніе или состояніе, кое-то се е всячески и свършено ми-нало. На пр: кога река: *писахъ, спяхъ, отидохъ*, съ това видъ да кажъ че мое-то *писаніе, снаніе, отхожденіе*, се уже сбило, минало и свършило. Сіе прешедше время е впрочемъ двояко: едно называемое *протяжено* и *многокр-атно*, зацо такова дѣйствиіе или состояніе показва, на пр: *писахъ, лежахъ, спяхъ, ходихъ, правихъ*; а друго *непр-отяжено* и *еднократно* или *миновенно*, на пр: *написа-хъ, легъхъ, заспахъ, отидохъ, направихъ*.

Несвършено-то прешедше, или по-обычайно да ре-чемъ *преходяще-то* время, произходи отъ третіе-то ми-ожественно лице времени настоящаго, като се измѣни тх на хъ, и, ако има предъ тх ж или ѣъ, като се промѣни и то на а или ѡ, кое-то тога става като една отличите-лна того времени привложена гласна. На пр: *дум атъ, дум ахъ, клан ятъ, клан яхъ; пит ѣтъ, пит ахъ; леж-атъ, леж ахъ, яд ятъ яд яхъ, бі ѣтъ бі яхъ*, и проч.

Это и примѣры начертанія того времени въ сичкы-ты лица.

I.

	<i>Старо-Бѣл.</i>	<i>Ново-Бѣл.</i>
Единст.	{ ѡд яхъ	ѡд яхъ
	{ ѡд яше	ѡд еше
	{ ѡд яше	ѡд еше
Двойст.	{ ѡд яхова и ѡд ясва	---
	{ ѡд яста и ѡд яшета	---
	{ ѡд яста « «	---
Множ.	{ ѡд яхомъ	ѡд ехмы
	{ ѡд ясте и ѡд яшете	ѡд ехте
	{ ѡд яхъ	ѡд яхъ

II

Едн.	{ ѡд яхъ	ѡд яхъ
	{ ѡд яше	ѡд яше
	{ ѡд яше	ѡд яше
Двой.	{ ѡд ясва и ѡд яхова	---
	{ ѡд яста и ѡд яшета	---
	{ ѡд яста	---
Множ.	{ ѡд яхомъ	ѡд яхмы
	{ ѡд ясте и ѡд яшете	ѡд яхте
	{ ѡд яхъ.	ѡд яхъ.

Какъ-то си види отъ тѣя два сравнителны примѣри, речена-та отличителна гласна преходящаго време а или ѡ, сохранилася въ старо-Българскыя-тъ языкъ неизмѣнима сякога и въ елѣкы-ты му лица; а въ ново-Българскыя-тъ языкъ сохранилася такожде въ редъ тѣкмо кога гласоудареніе-то не е отгорѣ ѣ; а кога е отгорѣ ѣ, промѣняваея на е въ второ-то и третіе-то лице единственно, и въ първо-то и второ-то ѣ лице множественно. Така *думашъ, пишашъ, бляшъ, любяшъ*, и д. т., сохранивають си гласнѣ-тѣ а или ѡ въ сичкы-ты лица и въ старо Българскыя-тъ, и въ Ново-Българскыя-тъ языкъ; а *несешъ, растяшъ, лезешъ, бляшъ*, и д. т., сохранивають си го пакъ въ старо-Българскыя-тъ языкъ, а въ Ново-Българскыя-тъ речена-та гласна а или ѡ понеже има гласоудареніе-то отгорѣ си, измѣнява се въ второ и третіе лице единственно, и въ първо и второ лице множественно, и ся изговаря е, на пр: *несеше, несехмы, несехте; растеше, растехмы, растехте; лезеше, лезехмы, лезехте; беше, бехмы, бехте*. Това измѣненіе става спорядъ правило-то и за причинѣ-тѣ, коп-то изложихмы въ първо-то си писмо (').

Свършено-то прешедше, или собственно *прешедше* именуемо-то време, става отъ Неопредѣлено-то Наклоненіе, како ся измѣни окончаніе-то ти на *хъ*, и ако глаголь-тъ ся начертава по 5-тъ примѣръ 1-го спряженія, како ся привложи за благозвучіе, какъ-то рекохмы ('), гла-

(') Виж. выше стр. 322-323 Кнж. 16.

(2) Выше Писм. IV. стр. 30—31.

сна-та х или о. На пр: бити, бихѣ; ирати, ирахѣ; умь-
ти, умьхѣ; писати, писахѣ; занести, занесохѣ; оти (д) ти,
отидохѣ; лежати, лежахѣ; лежати, лежахѣ; спдыти,
спдыхѣ; ходити, ходихѣ; и проч. Это и примѣри начер-
танія сего времени въ сичкы-ты му лица:

I

	<i>Старо-Бѣл.</i>	<i>Ново-Бѣл.</i>
Един.	{ бихъ	бихъ
	{ би	би
	{ би	би
Двой.	{ бихова и бисва	—
	{ биста	—
	{ биста	—
Множ.	{ бихомъ	бихмы
	бисте	бихте
	{ биши.	бихъ.

II

Един.	{ Нес охъ	Нес охъ
	{ нес е	нес е
	{ нес е	нес е
Двой.	{ нес охова	—
	{ нес оста	—
	{ нес оста	—
Множ.	{ нес охомъ	нес охмъ
	{ нес осте	нес охте
	{ нес оши	нес охъ.

II

Едн.	{	Леж ахъ или Лежахъ	Лежахъ
		леж а	леж е
		леж а	леж е
Множ.	{	леж ахомъ	леж ахмы
		леж асте	леж ахте
		леж аши	леж ехъ.

Достойно е да забѣлѣжимъ тука, че второ-то и трето-то единствено лице сего време се съставлява, само отъ коренихъ-тѣ глаголихъ часть и отъ вставихъ-тѣ характеристическѣ гласи хъ *а*, *ъ*, *и*, или вставниятъ та-кожде слогъ *иъ*, ако има таквы-зи, въ сичкы-ты други примѣры сряженія, освенъ въ пятыя-тѣ примѣръ първа-то сряженія вставна-та гласна *ѡ* или *о* се измѣнява на *е* и въ старо-Българскыя-тѣ и въ ново-Българскыя-тѣ, языкъ; въ речены-ты двѣ лица и въ първыя-тѣ втораго вставна-та Характеристическа гласна *а* или *я* остава се неизмѣнена въ старо-Българскыя-тѣ языкъ, въ сичкы-ты единствени и множествени лица, а се промѣнява на *е* въ ново-Българскыя-тѣ въ второ и третіе лице единственаго и въ първо и второ лице множественаго числа.

Тя като сѣ тѣй, нека видимъ сега отъ що се съставлява и прешедше-то *несвършено* или *свършено* време.

Несвършено-шо прешедше, или *преходяще-то* време, съставлява се 1° отъ коренихъ-тѣ часть на глаголь-тѣ; 2° отъ Характеристическѣхъ-тѣ си постояннихъ гласи хъ *а* или *я*, за кои-то выше (°) рекохмы; 3° отъ окончаніе-то си *хъ*, *ше*, и проч.

(°) стран. 131 сего писма.

Свършено-то прешедше время е составлено и то 1^о отъ коренихъ-тѣхъ необразованъ рѣчь на глаголь-тѣ; 2^о отъ Характеристическѣхъ-тѣхъ му вставихъ гласнѣхъ а, ѳ, и, или слогъ-тѣхъ иж, кога има такъвъ гласнѣхъ или такъвъ слогъ; и 3^о отъ окончаніе-то си.

Колко-то за коренихъ-тѣхъ часть на глаголь-тѣхъ и за вставни-ты му гласны или слоговы, мы уже довольно выше говорихмы, и не е потребно да повтарямы тука. А що ли е окончаніе-то и на тѣхъ двѣ времена?

То не е нищо друго, освенъ пакъ сѣществителныя тѣ глаголь есмь или еамъ промѣненъ тукъ на хъмъ като за да бѣде буквагта хъ Характеристическа, т. е. отличителна согласна на *минъло-то* время за различіе отъ *настояще-то*. За това ето що пише словеснѣишій Костантинъ Николовъ:

« Характеристическая согласная прошедшаго времени въ Славенскомъ языкѣ вообще есть хъ (вѣхъ; двойств. вѣхъсва; множ. вѣхъ-самъ). Впрочемъ и множественное третіе лице кончится на ху (вѣху и вѣхъа). Сіа буква хъ есть густое дыханіе окончанія прошедшихъ Греческихъ ἄ (ἄ), которое превратило тонкия Характеристическія согласныя: τῆρω, τερῶα (терѣро); πῆρω, πεπῆρωα (пѣпѣроα); τριῶω, τερτριῶα (стрѣб:α), и проч. . . . Славенскій же языкъ выбросилъ окончательную гласную (ι) прошедшихъ времени»

(¹) То есть ѡ (у), като да е было писано вмѣсто вѣхъ, вѣхъ, ако да е было обаче выброшено-то гласна ѡ. Но азъ мисля да е было то паче мь, кое-то соединено съ хъ става хъмъ, = смь. За това ся находѣтъ въ рѣкописи-ты примѣри далъ вышь, вѣ. выхъ, и издигалъ бьмь, вѣ. выхъ (Виж, Добр. Грамм. Ч. I. §. 85, стр. 158, и 7. III. стр. 128.

БЪЛГАРСКИ НАРОДНИ ПЪСНИ

събрали

отъ

Ивана Х. В. Драгоева Ямболска.

(Вижь Ки. Н. З. стр. 110)

продълженіе

Котлийи пусти омазни
До три си момы извели
Извели и наредили
И три тѣ были еднаквы
Еднакви и еднолики
Еднолики едгоними
Едик-тж като повикать,
Три-ти с' изведиъжь обаждать
Ако познайте коя е
Коя е отъ тѣсь булка-та,
Тѣй ще вы дадемъ булкѣ-тѣ.
Непознатыи Михалчо,
Михалчо младо свинарче
Брѣкна си въ коюпъ джебовы
Чи си извади извади
Извади златы маргары
Та го по земы носипа
И на момы-тѣ думаше:
Коя то мы е булка-та
Тія да бере маргары
Коя то ще е булка-та
Тія на стражъ да стон
Чи ведиъждъ щя си замахнѣ
И три тѣ вы щя да махнѣ.

Коя го была булка-та
Тя се тогази наведе,
Маргары-ты да събере
Той ѝ за рѣкъ улови
И на кола ѝ покачи
За дялянъ сына Иванча
А втора-та за козарче
За батя си за Иванча,
А трета-та за Михалча
Михалча младо свиарче.
И на кумови думаше:
Хайде, кумовы впрягайте.
Впрѣгнахли, и се отишле
Подиръ имъ се чюдили
Грозный Филиппъ Маджарина,
И страшный Марко Кракъевичъ.
Чюдили се и думали:
Какъ щемъ влѣвъ Котель да влѣземъ.
Съ кон оцы щемъ да влѣземъ
Извика Марко Кракъевичъ:
Бре ой ти тебѣ Филиппъ
Филиппе ты маджарино
Я иди выкни, Филиппе,
Викни си черно Арапче,
Арапче съ черно-то конче:
То е отъ назн по-юнакъ
че Дай му друже до двѣста,
До двеста или до триста
Дай му до триста, да иде
Свадбѣ-тѣ да си достигне,
Булкѣ-тѣ назадъ да зъдне
Като го викиж Маджаринъ,
Арапче-то отговори:
Ази сега си отходямъ,
И свадбѣ-тѣ си достигамъ
И булкѣ-тѣ назадъ земамъ,

Ако пъма съ тѣхъ, Иванча.
Иванча младо козарче,
и отъ неговы братчета
Рече му Филинъ Маджаринъ:
Нема, нема съ тѣхъ Иванча
Ни отъ неговы братчета.
Качи се черно Арапче,
На черно конче храниено,
И подиръ свадбѣ отиде,
Като го видѣ Михалчо
Михалчо младо свишарче
На задъ се малко обърна,
А нищо, Арапчу не рече.
Арапче топузъ издиша
Та си Михалча удари.
Михалчо дума продума
Да ли ме бляха охапа?
И на Арапче отвѣща:
Както азъ можко претърпѣхъ,
И ты тѣй да си претършишъ
Догдѣ си думж издуми,
Топузче-то си издигна,
И си Арапче удари,
На три го дѣла раздѣли.

*(Слушена отъ Петра Маринова
въ Ямболъ).*

VI

Стоянь майцѣ си думаше:
Аморъ майко! моръ стара майко
Отвори пѣстры санджии,
Извади новж премянж,
Премянж не облачанж,
Че шж на съборъ да идж,

На съборъ мож да сгльждамъ,
Отмянъ да ти доведъ,
Да те мале моръ отмѣпъ,
Отъ тѣжки хизмети.
Чи се примѣни орѣди,
И си конче-то обсъда.
Съсъ синьо го сѣдло обсъда.
Съ пѣстры го смоцы препаса,
Чи тръгнъ Стоянъ да иде,
И майць си думаше:
Дай майко! рѣкъ да ти цѣлуя,
Прости мя майко, прости ма,
Прости ма и подари ми.
Халалъ ми стори майко!
Гдѣ-то ма си дошла.
Азъ право да ти обаля
Азъ пещъ майко да идя,
На съборъ мож да сгльждамъ.
И пай е отъ царя хаберъ дофта-
салъ:
Гдѣ има юнакъ да отиде,
Чи си има мечкъ стравнищъ
Съ мечкъ да се поборе.
Всички тѣ юнацы майко! ходихъ,
Все ги е мечкъ навила,
Навила и ги е изяла,
До мене майко! рѣдъ доде,
И азъ щъ майко! да отидя,
И менѣ майко! ще изяде.
Стоянова-та майчица,
Тя Стояну думаше:
Не бой се сыноко небойсе,
Тебѣ е майка дошла,

Дошла и задошла.
Отъ първискинкѣ кошутѣ (сърямъ)
Отъ дивѣ кожѣ мѣко,
Деветъ тя е години дошла,
Тебѣ ти мечка не свая.
И Стояниъ стана отиде,
Право при царя излезе,
Чи на царя думаше:
гдѣ ти е царю! юнака,
Да дойде да ся поборемъ .
тогазъ ся царя провикна:
Медуне! Медунъ воевода!
гдѣ да си Медуне! да додешъ,
Чи додѣ юнакъ за тебѣ,
Съсъ тебѣ да ся поборе.
Отъ гдѣ го зачу мечката,
Като мечката тичаше,
Дрѣва и камъни събаряше,
като мечка-та ревеше .
Синьо-то небе цепяше,
Чи се съ Стояна срещна лѣ,
Срещнали и се словизи,
Словизи се да ся поборѣтъ.
Три дни и три пощи се борили.
Нити се мечка омаря,
Нити се Стояниъ завая.
Като се мечка-та разсърди,
Чи го отъ перчанъ улови,
урмѣ го по сурмѣ тръгаше.
като се Стояниъ разсърди,
Чи ѣж за пѣиъ-а улови,
надъ глава си ѣж издигаше,
И ѣж въ земя-та тръшкаше
До гдѣ се мечка-та разцепи.

*(Слушена отъ Икономова-та
Петидя въ Сливенъ).*

VII

Черна се е чума задала
Въ рѣдъ по села-та ходила,
По села-та и по градища-та
Морила е Боже! трошила е,
Тръгнала е да си отвадя,
Господь я срещилъ на пѣтя,
Господь чумъ думаше:
Чумольо! черно невольо!
Като си чумо! отваждашъ
Ходи ли въ редъ по села-та,
По села-та и по градища-та,
Нѣмали по Бѣжани,
И по бѣжанскы колибы,
Чума дума Господю:
Божиеле! милничакъ Господи!
Ходихъ Божиеле! въ рѣдъ,
По всичкы-те села и градища,
По Бѣжани Боже.
И по бѣжанскы колибы,
Гдѣ има Боже! гдѣ нѣма;
Но ще ти се Боже! помолъхъ
Да ми ги Боже! харпнешъ
Че ми се Боже! додѣло,
Въ тъмны нощи да ходѣхъ
Черни калы, да газѣхъ
Остры трѣны, да тѣпчѣхъ,
И малко дѣте, да носѣхъ,
Да мя лапѣтъ кучаа-та
Нѣма кой да ме оттърве.
Господь ѣ нищо не рече
Чума ѣ жално дожилъ,
(слѣдува)

Въременна афишись.

— 0 —

Въ вторъ-тѣ Книжка бѣхмы казали въ кратцѣ какъ свыканыя-ть представителный соборъ на Юнійскы-ты острова, като издалъ рѣшеніе какъ *народъ-тѣ Юнійскый желалъ и желает да ся соединятъ тѣи острови съ греческо-то царство*, по совѣтъ-ть Англійскаго Высокаго комисаря Лорда Гладстона, кой-то имъ учтиво и благородно представилъ беззаконство-то на това рѣшеніе, сочинили и му дали за да ся проводи на Н. В. Англіискъ-тѣ Царицѣ единъ жалбѣ, съ кой-то ѿ ся молили за това соединеніе.

Днесъ мыслимъ че трѣба да кажемъ на наши-ты читатели що станѣ тая жалбѣ.

Лордъ Гладстонъ ѿ проводилъ той-часъ на Англіѣ до Колонійскаго Попечителя Г-на Литтона, кой-то ѿ представилъ на Царицѣ-тѣ, и зевъ писменно отвѣтъ-ть ѿ, проводилъ му го ведно съ едно свое писмо отъ 21 Январія (2 Февруарія) въ кое-то писалъ така, « Жалба-та законоположителнаго Собора на Юнійскы-ты о-
« стровы ся представи на Нейно Величество Нейно Величество
« благоволи да издаде отвѣтъ-ть си, кого-то вы пробаждаетъ, и вы
« заповѣда да го извѣстите безъ никоѣ забавѣ и съ пай-великкѣ-тѣ
« формалность, толкова на законоположителный-ть Соборъ, колко-то
» и на Юнійскыя-ть народъ, за да можѣтъ и единъ-ть и другыя-

« ть да разумѣють явно и съвършено сегашно-го си еостояніе.
 А въ Царичинъ-ть писанный той отвѣтъ было писано така:
 « Нейно Величество ... понеже отъ Париския-ть трактатъ е прила
 « исключительно покровительство-то на Іонійска-тъ Държава, и е бы-
 « ла поставена само и единственно орудіе той Держави въ Евро-
 « пейскы-ты Совѣты, не може да ся согласи ништо да ся остави
 « отъ длъжности-ты, кои-то е веднѣжъ зела отгорѣ си, ништо дру-
 « гому да ты предаде, ништо да позволи на Іонійцы-ты да ся отпра-
 « вятъ на нѣкожъ другъ Силъ за да ѿ предложатъ едно такова на-
 « мѣреніе ... Впрочемъ Нейно Величество отъ своѣхъ странахъ е зела
 « спички-ты мѣрки, кои-то е видѣла за способни да спомогнатъ на
 « благоденствіе-то Іонійскаго народа, и чака съ довѣренность про-
 « свѣщено-то содѣйствіе на Іонійския-ть Соборъ. » Какъ-то ся ви-
 « ди отъ тойзи категорическій отвѣтъ на Царицъ Викторійъ, Ней-
 « но Величество отхвърлила съвършено молбъ-тъ и предложеніе-то
 « на Іонійския-ть Соборъ. Мы уже бѣхмы предвидѣли това нѣщо,
 « и за това бѣхмы писали въ нрвѣ-тъ на Іаннуарійъ Книжкѣ така:
 « Видѣ шемъ одѣтъ-тъ на Англійско-то Правителство, кое-то не-
 « суслинно ше бѣде отрицателно » (').

Но ако отъ единъ странахъ отхвърля като беззаконно и като на
 трактаты-ты и на свои-ты полезности и правдини противно това
 тѣхно прѣдложеніе, отъ другъ странахъ Англійска-та великолѣпна
 и чловѣколюбивая Царица казва че *зела нѣкои-си мѣрки спо-*
способны да спомогнатъ на благоденствіе-то жителей Іонійскыхъ.
 Тия мѣрки, какъ-то самъ Лордъ Гладстонъ, и неперво чтомъ до-
 шълъ на Іонійъ, и сега като обіавилъ реченія-тъ царичинъ отвѣтъ
 Собору Іонійскому, имъ на дълго казалъ и расправилъ, состоятъ въ

(') Виж. речен. Книж. Янтол. стр. 32.

пѣкол-си съществителны поправки, кой-то Царица-та и пейно-то
Правительство были готови да уведатъ въ уставъ-тъ Юнійскій-
Лордъ Гладстонъ бѣ истиннѣ за това пепърво проведень тамо отъ
Англія, и той като свыка нарочно Юнійскыя-тъ Соборъ, представъ
на 3^{го} Января, бѣ казалъ предъ него това слово: » Н. В. Цари-
ца-та Покровительница, садивши за добро да проводи на Юнійскы-
ты острови одного Высокаго Коммиссара за да испыта каква о
и що е система-та политическая, но кой-то ся ти днесъ упра-
влявать. благоволила да повѣри менѣ тѣмъ дѣлность, съ пове-
дѣннѣ да ѿ предложѣ послѣ мои-ты заблѣжкиванія. Пейно Ве-
личество е помыслила че, ако ся незабавно поправи пѣкакъ-си
уставъ-тъ Юнійскій, то бы и пейны-ты доброжелателны располо-
женія по дѣйствителны сотворилю, и благоденствіе-то на Юній-
скыя-тъ народъ утвердило и оздравило. Защо, понеже ветхы-ты и
новы-ты стихія отъ кой-то е составень той-зи уставъ, принад-
лежатъ на системы едины другой сопротивны, а несдѣрживать и
мное разнополженіе, кое-го бы можно да ты согласи повѣжду
такъ, явлено е че има потребж отъ поправки той Уставъ, кой-то е най-го-
лѣмо-то поручительство за да ся уназятъ неповредны, толкова правды
ты на народъ-тъ, колко-то и нравственно-то вліаніе и спасител-
но-то дѣйствіе на Юнійско-то правительство..... Азъ имамъ на-
мѣреніе да вы предложѣ, съ слово нарочно сочинено, главны-ты
предметы, кой-то сж ся видѣли на Пейно Величество достойны
да ся установятъ за да ся умножи благодѣяніе-то на едно до-
бре правительство въ тья островы ». Но Юнійскыя-тъ Соборъ,
выѣето да ся ползова отъ тья благодѣтельны и доброжелателны ра-
сположенія Англійскыя Царицы, совѣтъ сотворивше, издадохж, какъ-
то рекохмы, рѣшеніе че *само-то и единственно-то народно
желаніе было да ся соединятъ острови-ти съ Греческо-то
царство.* Съ това рѣшеніе Соборъ-тъ е искалъ да покаже че Ю-

ийскія-тъ народъ не е щилъ веке да бжде покровителствуемъ отъ Англія, и че слѣдователно было бы излишно да ся мысли или говори за поправка на Уставъ-тъ му.

Що е за народъ той-зи Іонійскій народъ? кога и какъ съ вѣзли подъ покровителство-то Англійско? какъвъ имъ е Уставъ-тъ, и какши правдини иматъ спорядъ него за да говорятъ така слободно на Англійско-то Правительство?

За рѣшеніе на тия въпросы, мы сѣкамы че с добро да дадемъ тука на наши-ты читатели нѣкои історически извѣстія за тия островы.

Іонійски-ти острови ся сѣставляватъ отъ седемъ главны и отъ много други малкы, кон-то ся нахождатъ въ *Іонійско море* называемъ-тъ часть отъ средиземно-то море, и ся простиратъ покрай море-то на западъ отъ Албанійк и Греційк, наченаѣше отъ града Бутринто въ Албанійк (Арнаутлукъ) на сѣверъ, до Морейскаго неса Матапана на пладне. Главни-ти седемъ острови съ: 1° *Корфа*, кой-то отъ вѣтхо ся называваше *Керкѣра*; 2° *Пако*, кой-то отъ вѣтхо ся называваше *Ерѣкуса*; 3° *Сялта Мавра*, кой-то и отъ вѣтхо ся зовеше *Левкада*; 4° *Іоаки*, кой-то и отъ вѣтхо ся така наричаше; 5° *Кефалонія*, кой-то такожде и отъ край ся така наричаше; 6° *Занта*, кой-то отъ вѣтхо ся *Загнѣосъ* именуванше; 7° *Черіо*, кой-то въ началъ ся выкаше *Кѣорѣ*. Най-гольми-ти отъ тѣхъ съ Корфо дѣто е столица-та, и Кефалонія.

Тии острови съ были рано населени, и въ цвѣтущы-ты Гречески времена сѣставляли мнозинѣ малкы державы, кон-то постѣ были покорени перво отъ Александра великаго, и сѣтиѣ отъ Римляны-ты, и наподпръ станѣли область Византійскыя Имперіи. По понеже Цареградски-ти царіе не радѣхъ твърдѣ за тѣхно-то сохранише и укрѣпленіе, Корфа падѣ подъ власть на Неаполскы-ты краловы по срѣдѣ-тъ на 13-тъ вѣкъ; но въ слѣдующія-тъ вѣкъ

Венеціанс-ти кон-то тога-зи владѣхъ въ средиземно-то море, завладѣхъ тыя седемь Острова, отъ кои-то Корфа имъ ся предаде самоволио на 1386 л., а други-ти малко по сетиѣ отъ него. Венеційска-та республика съхрани на тыя острова гражданскы-ты и религиозны-ты имъ установленія, и ся благодарн да имъ проводи мнозины *проведиторы* като началницы на мѣстны-ты власти и на правителство-то. Неанолски-ти крѣльове послѣдовахъ нѣколько время да си некатъ Корфои, но Венеціанс-ти имъ дадохъ малко лары, и ѣхъ откупихъ, и отъ тогаза, совѣтъ що Османли-ти ся много пѣти покусихъ да имъ отнемать това мѣсто, то послѣдова да стои въ рѣцѣ-ты Венеціанскы даже до разореніе-то на Венеційскѣ-тѣ республикѣ въ лѣто 1797. Въ това лѣто Французи-ти обладаше Венеційѣ, завладѣхъ и Юнійскы-ты острова, и трактатъ-тъ на Кампо-Форміо имъ подтверди тыя завладѣнія. Франція проводи той-часъ Генералъ Жентилъ съ войскѣ на Юнійскы-ты острова, но въ слѣдующе-то лѣто тѣи острови ся завладѣхъ отъ соединены-ты Русскы и Турскы силы; само градъ Корфа имъ ся упрѣ до 1799 л., кога-то имъ ся предаде и той. Тога-зи тыя двѣ побѣдителны силы заключихъ помежду си едно соглашеніе, съ кое-то препознавахъ Юнійскы-ты острова за единъ особнѣ Державѣ, коя-то, подъ именемъ на *седель-соединени острова*, щеше да съществува за напредъ като една независима и самозаконна республика подъ покровителство-то на Високѣ-тѣ Портѣ. Обаче тѣи не съдѣхъ пакъ мирни, и послѣдовахъ да противоборствовать на свои-ты предстатели, за кое-то Русія ся принуди да проводи войскы на мѣсто-то. На 1803 тѣи си составихъ единъ повѣ Уставъ, кога-то Русія подтверди, и ся управлявахъ спорядъ него до 1807, кога-то Французи-ти, представивше правдины-ты си върху тыя острова, зехъ си ги назадъ спорядъ решеніе-то на мирозаключителный-тъ Тилентскый трактатъ, и ги присоединихъ на своиѣ-тѣ пространнѣ Имперіѣ. По Французско-то вла-

лѣніе на тѣя острова дѣже само до 1809, кога-то Лордъ Коллингъ Вудъ съ нѣколико Англійскы военны корабы отиде и завладѣ единъ слѣдъ другы острова-ты Іоакн, Кефалонія, Святъ-Мавръ, Зантъ, и Чериго; Паксо ся превзе само въ началѣ 1814-го лѣта; а Корфа, коя-то ся защищаваше отъ единъ силнѣ стражѣ, не бы предаденѣ отъ Французы-ты, освенъ слѣдъ като си даде Наполеонъ оставкѣ-тѣ отъ Французско-то царство. Спорядъ едно особно соглашеніе, кое-то ся состави и подписа на 5 Ноемвриа (н. л.) 1815 отъ Англій и Русій, и кое-то ся подтверди послѣ и отъ Австрія, речени-ти острова ся припознахъ за единъ особнѣ, свободнѣ и независима Державѣ подъ именемъ *соединени держави на Іонійскы-ты острова*, и ся положихъ подъ непосредственно-то и исключително-то покровительство на Великѣ Британіа. Отъ тогава насамъ тѣи сѣ оставили въ това политическо состояніе и подъ това Англійско покровительство, отъ кое-то днесъ нескать да излѣзатъ.

Като така усвоихъ дѣя острова Англи-ти, установихъ въ нихъ единъ войнственнѣ стражѣ, и дадохъ на Іонійцы-ты единъ новъ Уставъ, спорядъ кого-то они иматъ за управленіе-то си единъ законодательнѣ Соборъ, единъ Сенатъ, и върху тѣхъ единъ представитель Англійскаго покровительства подъ названіемъ *Лордъ Высокій Коммиссаръ*. — Соборъ-тѣ, кой-то ся промѣнува на сѣкы пять години, составлява ся отъ четридесять члена, отъ кои-то седемъ ся избиратъ и проваждатъ отъ тры-ты по-гольмы острова, четыри отъ Святъ-Мавръ, четыри отъ остали-ты острова, и други-ти отъ Лорда Высокаго-Коммиссара. — Сенатъ-тѣ ся составлява отъ пять члена кои-то ся избиратъ отъ Соборъ-тѣ, и единъ Предсѣдатель кого-то назначава Лордъ Высокій-Коммиссаръ. Законоположителнѣ-тѣ власть имъ има Соборъ-тѣ, исполнительнѣ-тѣ или вършителнѣ-тѣ, Сенатъ-тѣ и Лордъ Высокій Коммиссаръ. Но

иной законъ положенъ отъ Соборъ-тъ не може да вѣзе въ дѣй-
ствіе преди да ся подтверди и одобри. отъ Лорда Высокаго Ком-
миссара. — Великій островъ ся управлява отъ единъ управитель
и единъ совѣтъ отъ два до десять члена избираемы отъ жители-
ты, отъ Сенатъ-тъ, и отъ Лорда Высокаго Коммиссара. — Ю-
нійски-ти острови иматъ до 300,000 жители почти сички-ти Гре-
ци. Войственна-та имъ стража е отъ 6—7 хиляды войны, отъ
коп-то 3000 Англезии, а други-ти туземни.

Такова е сегашно-то политическо и управително состояніе на
ти острови. А понеже въ различни времена и сега скоро іоще
ся ставали за него като недостаточно жалби отъ страна на наро-
дъ-тъ, Англійско-то Правительство ся рѣшило сега да стори на у-
ставъ-тъ нѣкои поправки. Юнійци-ти безъ да попытають какви съ-
тъ поправки, за кои-то имъ Лордъ Гладстонъ говори въ слово-то
си на соборъ-тъ, понекажъ само свое-то соединеніе съ Грециѣ.
Прошеніе-то имъ ся отхвърли, какъ-то видѣхми, отъ Царицѣ Ви-
кториѣ, а Лордъ Гладстонъ, като приобщилъ на Соборъ-тъ той-зи
отрицателенъ на Царицѣ-тъ отвѣтъ, говорилъ пакъ пространно за
пуждѣ и ползѣ-тъ кой-то ивали да приемлять предлагаемы-ты по-
правки на уставъ-тъ си, за кои-то поправки имъ далъ и едно цѣ-
ло *изложеніе* составлено отъ 17 члена, п нѣтъ рсклъ че можѣтъ,
ако щѣтъ, да го отхвърлятъ съсвѣтъ, и тога ще си останѣтъ пакъ
за неопредѣлено время съ недостаточнѣ-тъ си днешнѣ правител-
ственнѣ системѣ; ако ли го одобрятъ и приемлятъ, трѣба цѣло и
какъ-то си е да го приемлятъ, защо бы загубило цѣлѣ-тъ си, ако
бы да претвори или измѣни нѣщо.

Спорядъ това *изложеніе*, политическа-та власть на Юнійскѣ-тъ
Державѣ щѣла заапредъ да состои 1° отъ единъ Предсѣдатель на
Державѣ-тъ; 2° отъ единъ парламентъ составляемый отъ единъ Се-
натъ и отъ единъ соборъ; 3° отъ единъ Совѣтъ Попечителей и отъ

неговья-ть Председатель; 4° отъ едиѣ следбнѣ власть съ потребны-ты и служители. Лордъ Высокій комисарь, освенъ други прядины и дѣлности кои-то иде му ся по-сетѣ отъ Царницѣ-ть опредѣлять, ще има и тѣ-зи: да постави и свалѣва Попечители-ты кога и какъ-то ще, и да подписва положены-ты законы само какъ бы *видѣлѣ*, а не да ги подтвержава като напредъ. Сенать-ть не ще има веке бѣ рѣцѣ-ты си изпълнители-тѣ власть коя-то ще мише въ рѣцѣ-ти на Попечительны-ть Соборъ или на одного отъ Попечители-ты, толко що и самъ Лордъ Великій-Комисарь да поведе или заповѣда ище, то не бы могло да ся извърши освенъ ако ся одобри съ подписъ-ть на одного отъ Попечители-ты. Толкова Сенать-ть, колко-то и Соборъ-ть, ще ся занимавать въ законопозителство, но законн-ти зи даноцы и за разноскы иде ся полагать *исключительно* отъ Соборъ-ть, и т. д.

Соборъ-ть Іенійскій като прїялъ тѣя сообщенія отъ Лорда Глестона, размыслилъ и преговарялъцѣлы пять дни върху предложены-ты поправки, и по-вече-то души отъ колко-то говорили думали какъ не трѣбъ да ся прїямытъ никон поправки, защо, понеже едногласно-то народно желаніе было да ся соедини Юнія съ Греческо-то Царство, все що сочи да отдалечи изпълненіе-то на това желаніе трѣба да ся почита като предателство на отечество-то! Най-сетѣ единъ отъ членовы-ты, именовъ Ломбардо, представилъ за одобреніе на Соборъ-ть сіе предложеніе; 1° *Поправкы-ты ся проглашаватъ неприимательны*; 2° *Една комиссія отъ пять члена ще ся избере за да сочини начертаніе на отвѣтъ-тѣ, ко-го-то Соборъ-тѣ трѣба да даде за вси-ти сообщенія кои-то е получили отъ странѣ на Покровителство-то*. Това предложеніе ся турнѣло на гласовы, и ся одобрило почти отъ сичкы-ты присутствующы членовы! Така тѣи сѣрдчани Гърци платили съ отрицаніемъ благодарны-ты расположенія на Покровителицѣ-тѣ

Царниця, защо-то та отхвърлила съ отрицаниѣмъ тѣхно-то противотрактатно соединително предложениѣ! Савлае, Савлае... Жестоко ти естъ протѣкъ рожиз прати (') бѣ рекль іисусъ на Савла, послѣ преименованнаго Павла, кога-то онъ, преди да повѣрва въ Христа, гоняше Христовы-ты ученици. Дали не бы могло да ся рече исто-то това и на тыя упорны Кефалониты и Корѣиаты?

ПОЛИТИЧЕСКИЙ ДНЕВНИКЪ.

Противу официалны-ты увѣрениа, за кои-то пространно говорихмы въ послѣднѣи-тъ книжкѣ, противу самыя-тъ здравый разумъ, и противу сицки-ты вѣроятности че немцы по настоящему положително страхъ за да ся развали миръ-тъ, не малко обаче вѣстници Европейскы послѣдуютъ іоще да ся занимаватъ въ той-зи въпросъ, кой-то мыслимъ да е умръзникъ какъ-то намъ, тѣи и на наши-ты читатели; и кое-то е іоще па-удивително, дошли сж прѣзъ тѣзи пятнадцатипцъ едни слѣдъ другы различни телеграфически извѣстия кои-то казувахъ, на примѣръ, днесъ, че сицки-ти почти надежды за сохранениѣ на миръ-тъ были веке загубены, а утре на притивъ, че политиката была на миръ, и че Италийскыя-тъ въпросъ особено влѣзлъ въ пѣтъ премирительнаго разрѣшенія.

Мирно-то разрѣшеніѣ на той-зи въпросъ е наистинъ много вѣроятно, защо чули сж негли наши-ти читатели че Англія, коя-то до нынѣ е вѣрѣла въ политикъ-тъ почти всякога согласно съ Австрия, желаючи най-много сохранениѣ-то на Европейскыя-тъ миръ и непо-врежданиѣ-то па трактаты-ты, рѣшила ся е послѣднѣо да влѣзи помежду Франціи и Австрии и да ся мѣчи да ги съгласи въ съществующы-ты между нихъ разногласія. За тѣмъ цѣль тя е проводила тыя дни парочно на Виеннѣ своего въ Парисъ посланика Лорда Ковлея,

(') Дѣян Апост. Гл. , от. 5.

кой-то, като искусенъ политикъ, и като особенъ пріятель царя Наполеона, дава великы надежды да свърши работъ. Споредъ послѣдны-тъ Англійскы вѣстницы, това Лордъ Ковлево посланіе привличавало на себе общо-то народно вниманіе. Важныя-тъ вѣстникъ *Таймс* писалъ за него два пати, и совѣтовалъ Австрія да направя сичкы-ты възможны и разумны отстъпки за да бы придобила съѣтовно-то удобреніе ако да ѝ ся случи некога да ся упрѣ на Французскы-ты намѣренія. » Мы, казва той, не вѣрваме че Лордъ Ковлей има заповѣдъ « да предложы Австрійскому Императору нѣкто несходно съ честь-тъ му « или противо на независимость-тъ му: За таквы-зы совѣты мы не можемъ некога да ся надѣемъ че ще бждемъ послушани само единъ часъ: « по мыслемъ че Австрія не трѣба да губи время за да ся докара « положеніе-то въ Италиѣ на такыза соразмѣрности, кои-то бы могли « да поддържи и да оправди предъ Европѣ. Ако, на примѣръ, та дръ- « пие войскы-ты си отъ Легатства-та, (напекы-ты области) и съ това « улучи да накара и Французы-ты да ся дръвнѣтъ отъ Италиѣ, то бы « направила единъ много гелтъ днѣль матическы усѣбхъ. » Тѣ Тай- « мсови совѣты ся отнасятъ, какъ-то ся види, до тождественно-то испразненіе на Римскы-ты области отъ Австрій и Франція; по Фран- « цузскыя-тъ вѣстникъ *Деба* (des Debats) спорядъ писаньето на други « единъ вѣстникъ *Отечество* (La patrie) не вѣрва да е само за това оти- « тишь Лордъ Ковлей на Виенѣ. Обаче, ако да едимъ отъ прише- « ще-то кратко изложеніе на онова що ся говорило съ долимъ-тъ Камаръ « Англійскъ на 1/22 Февруаріа, не трѣба да има друго нѣщо, или по « крайній мѣръ, то трѣба да е главныя-тъ предметъ. Въ него дѣнь на- « истинѣ Италискы-тъ въпросъ ся пакъ подигналъ въ реченъ-тъ камаръ, « и полочитель Г-нь Діраели, отвѣщавши на попытаніе-то Лордъ Пал- « мерстоново, рекъ че « дипломатическы-ти сообщенія дѣвать всяческы « поводъ да мыслимъ че слѣдымъ-ко Римскы-ты области ще ся испра- « знятъ отъ Французы-ты и стъ Австрійцы-ты по прошеніе на Папъ- « ты. Лордъ Ковлей, кой-то има сичко добѣріе отъ Царикъ-тъ, отиде « на Виенѣ за да исплни дѣжноть довѣрія. Камара-та несумнѣно⁰

» не ще нека есга да ѝ расправямъ подробно защо и за какво е оти-
» шль Лордъ Ковлей, и какви му съ ся наставленія дали. Стига да вы
» какъ че *цель ты на отхождеане-то му е съвсиль премирительна*, и
» че *всёго стараніе ще ся положи за да ся съхрани общія-то миръ*
» на основаніе съгласно съ достоинство-то и съ благоденствие-то на
» Европъ. «

Освѣтъ тыя офяціалны увѣренія надежды, общото мнѣніе у Е-
вропъ ся показва наче и паче отъ къмъ-то миръ, и вси-ти истинни при-
ятелі Итали мислятъ че война-та съ кою-то ны плашатъ отъ нѣколко
времи не само не бы сторила никое добро, но бы напротивъ много поврежде-
ше и тцетъ докарала на Италийскы-ты оныя области, за конто, като за
Ломбардо-Венетію, става днесъ толкова радение. Даже и въ Сардинію съ
ся подигнали нѣкои краснорѣчивы гласове за да ся протестувать проти-
ву любобранны-ты расположенія на Кавурово-то министерство. Отъ
другъ странъ Аллемандска-та дипломатія развива днесъ великя дѣятел-
ность. Виенскія-тъ кабинетъ е проводилъ двѣ окружни писма до свои-ты
агенты при чужды-ты Дворы за зашщитене на свои-ты правдини. Въ
тожде время и Пруссія е распратила единъ окружнъ потъ, съ кою-
то като помянува страховы-ты кон-то съ ся родили за разваление на
миръ-тъ отъ Влахо-Молдавскы-ты слученія и отъ Италийскы-ты за-
трудненія, казва « какъ ся надѣе че *миръ-то кема да ся развали*, и
« че речени-ти страхове происхождатъ, не толкова отъ дѣла-та, кол-
« ко-то отъ расположенія-та, и какъ Прусія и Англія ся старажатъ да
« премирять разногласны-ты страны, и ся надѣятъ че и Руссія ще ся
« соедини съ тѣхъ въ посредственны-ты имъ тыя старанія. «

Между това, попеже нѣкои, найпаче Французски вѣстници пи-
шктъ че, освенъ Восточны-ты, сирѣчь Влахо-Молдавскы-ты работы за
кон-то ся нарочно отвара на парисъ Конференція, вѣроятнo и желя-
телно имъ ся виждало да стане въ неж конференція слово и за Италий-
скыя-тъ въпросъ, едно писмо отъ 19 Февруарія, писано отъ Виеннъ
на французскыя-тъ *Франкфортскый* вѣстникъ, отговаря на тыя вѣ-
стници слѣдующимъ образомъ. « Мы не можемъ да разумемъ какво ще

каже това желаніе: Що е наистинѣ Италійскыя-тъ въпросъ? До
то е дошла днесъ работа-та, не трѣба вече да ся боимъ да го не
звемъ съ истинно-го му ими. Италійскыя-тъ въпросъ съдържава 1° Ломбардо-Венеційско-то кралство; 2° Неаполитанско-то Кралство,
3° Папскы-ты области. — За Ломбардо-Венеційско-то кралство мы
казвамы че, освенъ ако ся отрече не само че е Велика Сила, но че
е и Держава независима, Австрія не бы претърпѣла ни да ся по
мяне въ конференціѣ-тъ пмя-то на Италійскы-ты и тыя области. За
тъхъ само Австріейско-то правителство има правдъ да размышлява
и само Австріейскыя-тъ Императоръ може да рѣши каквы мѣрки
трѣба да зъме. Слѣдователно само на Виенѣ и исключительно на
Виенѣ е длженъ да дойде да си изложи прошеніе-то, кой то има
да проси ищчо за тыя Австріейскы области: друго съдлинце мы не
припознавамы да може да съди и рѣшава за тыя области. — За
Неаполитанско-то Кралство думамы че, макаръ и да ся исповѣ-
дува вообщо какъ ищкои промѣненія въ управленіе-то на това Кра-
льство могли бы несумнѣнно да го ползовать много, и какъ ищчо
не запрѣшава всякому Правителству да привлече вниманіе-то Не-
аполитанскаго Краля на тыя желателны промѣненія безъ да изгѣзи
отъ предѣлы-ты почтителнаго совѣтованія, и безъ да повреди ни-
мало кралскѣ-тъ му достоинство и независимость, обаче за това
накъ на Неаполь, и не на друго мѣсто, трѣба да ся разгледать и
рѣшать тыя работи. — Колко-то за Папскы-ты области, не трѣба
да забравямы че тѣхныя-тъ въпросъ ся составлява отъ двѣ разни-
чны части, отъ кои-то една-та е отлично войниственна, а друга-та
изтъжно политическа. Първа-та има за предметъ частно-то пред-
ищколко години военно занятіе на Папскы-ты области отъ чужди
(Французскы и Австріейскы) войскы; втора-та ся относи до поли-
тически-ты поправки, кои-то искать да уведѣтъ въ управленіе-то
имѣ. Колко-то за военно-то тѣхно занятіе, Австрія е, какво-то
сѣки знае, готова да стори ищкои отстъпки и да си дръпне войскы-
ты отъ сичкы-ты страны на Папскы-ты области, освенъ оныя двѣ

“ то трактати-ти и даватъ право да има стражъ. Така часть въпроса
“ днесъ-утре ще ся уреди съвършено влиъ отъ конференциѣ-тѣ.
“ А колко-то за вторж-тѣ часть сего Римск-го въпроса, сирѣчь за
“ поправки-ты кон-то искать да стори Папа-та въ управленіе-то на
“ области-ты си много е вѣроятно Австрія да мысли съвѣтъ инакъ
“ нежели Франция. Австрія има и държи всякога постоянно прави-
“ ло че никой отъ влиъ не трѣба да ся мѣси въ вѣтреницы-ты
“ дѣла на едикъ кождъ годъ независимѣ Державѣ; и Франция иска
“ негли да неслиятъ иѣкакъ си Папѣ-тѣ въ пріятіе-то на рече-
“ ны-ты поправки. На това Австрія никога не бы ся согласила съ
“ Франциѣ, што бы вѣроятно пакъ соизволила да ся помѣси на-
“ право въ тѣя работы Конференція-та. Убо, ако политическа-та
“ часть Римскаго въпроса не може за речены-ты причины да сос-
“ тави предметъ размышленіи на Конференциѣ-тѣ, и отъ другѣ
“ стрѣны войнетвенна-та часть того въпроса ще ся рѣши такожде
“ безъ Конференциѣ-тѣ, то Конференція-та не бы могла никакъ да
“ ся занимава и съ съ той-зи въпросъ. „ Спорядъ това изложеніе на
реченно-то Виенско писмо, види ся кон и какви сѣ разногласія-та
мѣду Франциѣ и Австріѣ, за кон-то толкова слово става въ
политическы-тѣ Свѣтъ и толкова страхове ся подигать за смуще-
ше-то на мирѣ-тѣ. Нека разсѣждатъ сега и сами наипи-ти чита-
тели да ли бы могло да ся раснази тяжка Европейска война за та-
кыва малки работы.

СТАТИСТИЧЕСКІЙ ДНЕВНИКЪ.

Важно-то лице, кое-то Австрія представлява въ днешны-ты поли-
тически обстоятелства, даю поводъ на едикъ Французскъ Газетѣ
Le Moniteur de la flotte да обяви число-то на различны-ты народы,
коп-то живѣютъ въ тѣхъ имперіѣхъ. Спорядъ най-скорошно-то нечи-
сленіе, народонаселеніе-то Австрійско ся составляло на 1857 л. отъ
39,41,1309 души раздѣляемы слѣдующимъ образомъ:

Долна Австрія собственно именуемая	1,714,610
Горня Австрія	755,250
Салцбургъ	154,370
Стурія	1,095,070
Каринтія	348,150
Карніола	505,880
Иоморіе	613,050
Тироль и Форарлбергъ	925,060
Боемія	4,800,810
Моравія	1,972,165
Силезія	479,321
Галиція ведио съ Краковимъ	5,056,647
Буковина	430,664
Далматія	432,337
Ломбардія	3,009,505
Венетія	2,493,968
Унгарія	8,744,481
Сърбска воеводія и Темесварскый банатъ	1,574,423
Кроатія и Славонія	967,136
Трансильванія	2,285,572
Войиственни предѣли на Турціиъ	1,854,572

Тіе 39 миліона души съдятъ въ 8 миліона 184 хіляды и 819 обиталища расподѣлены между 877 градовы, 970 предградія, 2,436 нахін, 71,420 села, и 5,720,640 отдѣльны къщи.

Расподѣленіе-то на това народонаселеніе спорядъ различны-ты народности е какъ слѣдова:

Аллемани (Нѣмци)	7,870,719
Славяне	14,802,751
Румъни (Власи)	8,051,906
Маджаре	4,866,456
Евреи (освель кои-то говорятъ языкъ друг. народ.)	706,657
Ариено	15,996

Цигане	83,769
Други различни племена	11,299
и проч.	

Отъ кое-то ся явно показва че най-многочисленныя-тъ народъ у Австрия е Славянскыя-тъ, послѣ Влашскыя-тъ, а послѣ Нѣмскыя-тъ.

ТЪРГОВСКИЙ ДНЕВНИКЪ

Много е оскуденъ той-зи нѣшь дневникъ презъ тѣ-зи пятнаесатиницъ. Немамы друго да забѣлжимъ, освенъ велико запираніе на търговия-тъ отъ едикъ странъ, и много лошеви мюлюзници отъ другъ. Отъ Солунъ, какво-то и отъ други мѣста, пишеть че и тамъ тѣй злѣ отходила или никакъ не вървяла търговія-та. Търговци-ти си обърнали само очы-ты къмъ Сересскыя-тъ нанаиръ кой-то ся отворилъ на 10 сего мѣсеца, дано пѣщо отъ тамъ поне быхъ ся ползовали. Велико е това злощастіе наистинъ, и ако не бы ся умирилъ какво-то трѣба скоро свѣтъ-тъ и не бы ся отворила търговія-та кой-то сама го храни, не знамъ вече какво щѣтъ да сторигъ горки-ти сиромаси. Дано Богъ ти наскоро помилва и утѣши.

Между това пишеть отъ Петербургъ на едикъ газетъ че ся учредила и отъ Н. В. Императоръ-тъ потвердила една голѣма паропловна компанія подъ извѣніемъ *Тритонъ* за да пренося людіе и стоки между Санкт-петербургъ и Любекъ. Та компанія имала при това намѣреніе да свързи непосредственныя сношенія съ поци-ты кои-то по сухо отхождатъ отъ Любекъ за Аллеманія, Франція, Швейцарія, и съ вѣноры-ты Американскы, кои-то отъ Хамбургъ отхождатъ за Сѣверня-та Америкъ, като да могатъ Руссійскы-ты стоки да ся преносять на право по тѣя различни мѣста. Капиталъ-тъ на тѣ-зи компанія быль 400 000 рубли раздѣлени на дѣловы по 100 рубли единъ-тъ.

Казватъ и това че хванъли уже да приготвятъ що-то трѣба за да захванътъ да правять желѣзныя-тъ пѣтъ отъ Одесеж до Кіевъ.

Начальници на тѣ-зи желѣзно-пѣгѣнѣ компаніѣ были отлични лица Ко-
митъ Строгоновъ, Князь Кочубай, Г-нъ Новоселскый, и Г-нъ Гарий-
Комитъ Браицки и Комитъ Протоцки давали даромъ потребно-то за-
пѣть-тѣ мѣсто на минуваніе-то му презъ земѣ-тѣ имъ. Колко съ на-
истинѣхъ полезны такыя поправки на всяко мѣсто и политическы и тър-
говскы!

КНИЖЕВНЫЙ ДНЕВНИКЪ

Оскудни и отъ книжевы извѣстія, мы ся утѣшавомы за това
имѣюще да обьявимъ на читателѣ-ты че известній книгопечатникъ
нашъ ревостный и родолюбивый Г-нъ Драганъ Цанковъ е издалъ
отъ 21 сего мѣсеца пезатно ИЗВѢСТІЕ съ кое-то обьявива какъ
испросилъ и получилъ писмено позволеніе отъ милостиво-то цар-
ско-Правителство да издава на Българскы едикъ новъ Вѣстникъ подъ име-
немъ БЪЛГАРІЯ, какъ родолюбивый Г-нъ Димитръ Н. Бръкаловъ пріялъ то-
ва изданіе подъ свое-то особно покровителство, и какъ-то щяло да ся захва-
не незабавно чтомъ издатель-тѣ му зымне отвѣтъ отъ корресподенты-ты
кои-то щялъ да има вѣнъ отъ Цариградъ. Казва той іоще че рече-
ныя-тѣ Вѣстникъ щялъ да съдържава *сичкы-ты Българскы интересы*
безъ да ся исключи ни единъ, и раздѣля тѣя *интересы* на два глав-
ны: 1^о вѣрность-та къмъ Царскыя-тѣ Престолъ, и 2^о преданность-
та къмъ народъ-тѣ си. Той вѣстникъ щялъ да излазя два пѣти на
недѣль-тѣ: въ сѣботѣ на голѣмъ листъ, и въ срьдѣ на малкъ листъ,
а Цѣна-та щяла да е и за два-та листа на кайме 150 гроша за въ
Цариградъ, а 180 гроша за повънъ; а кой-то повънъ иска да зема
само голѣмыя-тѣ листъ той щялъ да плаща само 150 гроша; и кой-
то бы проводилъ пять спомоществованія, той щялъ да зема едно
даръ, освѣнъ разпоскы-ты за пощѣ-тѣ 52 гр. за голѣмыя тѣ листъ
а 78 гр. за два-та. А кой-то бы станѣлъ неговъ постоянъ корре-
сподентъ, той щялъ да пріема заплатѣ отъ издатель-тѣ но между
имъ писмено соглашенъ.

Това е съдержаніе-то на речено-то *известіе*.

Мы не смеямы освенъ да похвалимъ Г-на Цанкова за това негово
народополезно предиріятіе, и да му молиитствовамы добръ и благопо-
лученъ успѣхъ. Желателно бы было само да намѣри нѣкой достоинъ и
способенъ Сочинитель кой-то съ добрыя-тъ и сладкыя-тъ си языкъ и
съ избранны и благораспорядены-ты си вещества да може да привле-
че вниманіе-то на наши-ты соотечественники, ако и по много-то отъ
нихъ не съ ся іоще научили да четуть вѣстници. Ако бы Г-нъ Цанковъ
можилъ така да ги научи на това полезно чтеніе, кое-то е толкова
общо и распространено по други-ты мѣста, то бы было най-голяма
негова услуга къмъ нашия-тъ народъ. Дай Боже!

Въ Цариградъ 28 Февруаріа 1859

Сочинитель-тъ
П. Кръстьевичъ

ПОГРЪВКИ

Книжка № 24 отъ 1859.

Въ смѣтката на Българската Книжнична дѣло ся ваза че отъ сума-та на пожъртуваніе-то на членоветѣ отъ Свищовъ не сѣ събрани гр. 9000 и отъ разни мѣста 1500 гр. трѣбува да са притури и отъ Ески-Заара гр. 7695 $\frac{1}{2}$ несѣбр.

Книжка № 1 отъ 1859.

стр. 7. ред. 6. наѣсто: една година,
чети: двѣ години.

ГЛАВА VIII.

открытие

Елиза побѣгна прѣзъ рѣкѣ-тъ ко- га вече мръкноваше. Вечерніа-та мѣ- ла ся издигаше отъ рѣкѣ-тъ и ѣ скриваше кога тѣа ся отдалечяваше заѣ брѣгъ-тъ, брѣзо-то теченіе и ледъ-тъ, кой-то ся вртѣаше въ по- до-тъ прѣдѣтавахъ безнадежднѣ прѣградѣ по между нѣеж и койни-ти гонители. Гели іадосанъ полека-лека възврѣщаше ся къмъ крѣмѣ-тъ за да размысли що му остава още да направи. Ступанка-та му отвори врата-та и той възсе въ іединъ мѣ- ипчѣкѣ стаѣж, посланѣ съ овалестъ величѣ, тамъ стоѣаше іедна транеза покрита съ чрѣнѣ мошамъ, коѣ-то ся лѣщѣше, на около стоѣахъ столо- ве съ высоки облегла, на полицѣ- тѣ врѣзъ очягъ-тъ имаше нѣколко гипсови фигури, боіадисани съ лѣска- ви бои, и една дълга лавка дръвѣ- на бѣ проточена прѣдъ очягъ-тъ. Тука Гели зе присѣднѣ да по-размысли за непостоіанство-то на чловѣчес- кы-ти надежди и счястїе влобще.

— Та защо ми іе было да тичямъ по- дирь това малко діаволче, подумалъ си той ? »

И Гели приговори себе си съ про- влятіа и попржжни, кой-то ако и да

бѣхъ основатели и истинни, иъ дѣ- жны смы да ги уилъчимъ за да не наскрѣбимъ вкусь-тъ на читатели- ти.

— Той ся стрѣснѣ отъ іединъ си- ленъ и неприятенъ гласъ на чловѣка кой-то слазіаше отъ конь-тъ при врата-та. Той ся затече къмъ про- зорестъ-тъ.

— Богами! тука има лѣщо такво? коіе-то народъ-тъ наричи — Прови- дѣніе, каза Гели, чини ми ся че іе дошелъ Томъ Докеръ. »

Гели приборѣза да излѣзе. Въ кѣ- тѣ-тъ до тѣзгяхъ-тъ сѣдѣаше іе- динъ плечистъ дебелъ чловѣкъ до три лакти высокъ и соразмѣрно шѣ- рокъ. Той бѣ облѣченъ въ облѣкло отъ биволскѣ кожѣ, съ вължъ-тъ на вѣнъ. И това му придаваше дивъ звѣрскый видъ, кой-то съотвѣтство- ваше на вѣнчѣкѣ-тъ му эпзано- мнѣж. На главѣ-тъ му и на лице-то му всѣкый іединъ органъ и всѣка іедна чрѣта выражявахъ свирѣпость, лютость. Той водѣаше съ себе си и другарь, кой-то въ многы отноше- ніа прѣдставіаше рѣзко противурѣ- чикъ съ него. Той бѣше низъкъ и сухъ прѣгъвъ и лукавъ като котка

Чрпани-ти му очи мѣтахъ остри и зърки поглѣди съ коп-то всѣка чрѣта на лице-то му бѣше въ съгласіе. Нѣговый-тъ остръ и дългъ носъ бѣ ся проточилъ, като че искаше да ся впише въ естество-то на всѣко іедно нѣщо въобще; Негова-та лѣска на гѣка и чрѣна коса бѣше спуснѣта на прѣдѣ; и всичкы-ти му движенія и обхождане показвахъ назливѣ скритность. Высокий-тъ чловѣкъ улови іединъ бѣкель до половина налитъ съ простъ спиртъ и го вѣлъ въ глѣтка-тъ си безъ да продума нѣщо. Низкий-тъ чловѣкъ издигна ся на прѣсти-ти и обрѣна главѣ-тъ си напредъ на іедна страна, а подиръ на другѣ, издигна носъ-тъ си на горѣ кѣмъ полницѣ-тъ гдѣ-то стоахъ стѣклени-ти сѣдове, заповѣда съ тѣтъкъ инскливе гласъ да му дадѣтъ *ment juler* (напитокъ отъ вода ракия лимонъ и ледъ.) Кога му подадоха бѣкель-тъ, той го взе и погледна на него самодоволно, като чловѣкъ, кой-то мысли че іе налучилъ и іе ударилъ гвоздай-тъ право въ срѣдѣ-тъ. и почина да сръба въ кратко и мѣрно.

» Ба, кой бѣсъ вы донесѣлъ при мене? Е, Локертъ, какъ си, живо здраво? попыта Гели, и протегна рѣкѣ-тъ си за да ся здравнеа съ высокий-тъ чловѣкъ.

— Фу діаволь! » отговори Локертъ. кой бѣсъ тя іе донесѣлъ тебс тука,

Гели?

— Сухый-тъ чловѣкъ кой-то паричане Марксъ извѣдиахъ прѣдъ сѣбъ сръбание-то си, и си протегна главѣ-тъ та погледоваше на вый-тъ нашъ познатеицеъ, като ка, кога погледовѣ на сухъ лѣс кой-то шива или нѣщо друго, коіе-то може да ся спусне за го улови.

— Азъ ви казвамъ, Томъ, на свѣтъ-тъ нищо не може да бѣде счастлива отъ тѣмъ сръшѣ влѣшка каза Гели, уловилъ сѣмъ ся въ іедна діаволскѣ примка и вие трѣба да мя измъкнете отъ шѣжъ.

— Ого! промѣка драгий-тъ приіателъ. — Сега може чловѣкъ да повърва че ти іе драга наша-та сръбница. Е що іе? я да видѣмъ!

— Вы сте довели тука приіателѣ? попыта Гели, и погледна суанително кѣмъ Маркса; или той да не іе вашъ сѣдружникъ?

» — Да! Ето Марксъ! опъ-зи чловѣкъ съ кого-то азъ сѣмъ имаѣ дѣло въ Начсѣзъ.

— Драго ми іе да ся запознаѣ съ васъ, каза Марксъ, и протегна костлявѣ-тъ си сухъ рѣкѣ, коіа-то приличаше на враній кракъ — Вы сте мистеръ Гели, струва ми ся.

— Сажій-тъ, Господине, казва Гели, а сега Господари като ся сръбниахъ така честито то ще ви по-

кѣпѣжъ за да ся позабавите тука.... трѣба да поговоримъ за работѣ. Ей ты старій несть, извика той на чловѣкъ-тъ кой-то стоѣаше задъ лавкѣ-тъ дай ми горѣщѣ водѣ и сахаръ и сигари и още повечко отъ существеннѣ-тъ матеріалъ, а мы щемъ ся издува.

Споредъ това запалихъ свѣщи-ти, цакадохъ на очагъ-тъ огънь и тронца-та достойни другари насѣдахъ около трапезѣ-тъ, на коѣ-то бѣ сложено всичко, що ѣе потребно за добръ дружинѣ, и за коѣ-то по горѣ споменѣхмы.

Гели поченѣ жаловитѣ приказкѣ за свои-ти бѣды. Логеръ прифанѣ языкѣ-тъ си, и слушѣаше насупенѣ въ съ вниманіе, Маркѣ кой-то бѣ ся залесѣлъ да прави пушищъ споредъ вкусъ-тъ си случайно иѣташе поглѣдъ и втиканіе носъ-тъ си дори въ лице-то на Гели кломаше съ главѣ до гдѣ Гели приказваше. Най много го забави, какъ-то ся виждаше, свършаниѣ-то на приказкѣ-тъ, и той повдигаше рамената си и плещи-ти-си, и стиснѣ тѣлѣ-ти си устни, коѣ-то показваше голѣмо виѣтрѣшно удоволствіе.

— И така уплели вы добрѣ, каза той, хе-хе-хе! чиста работѣ.

— Тыѣ дѣла выпягы докаровѣтъ голѣмы пакости въ трѣговинѣ-тъ каза Гели жаловито.

— Ако быхмы могли да найдемъ такѣ породѣ жени, кои-то да иѣмѣтъ грижѣжъ за дѣца-та си, каза

Маркѣ, то кажѣте, не щѣше ли бы това іедно отъ най голѣми-ти откритіѣ на наше-то время, и Маркѣ подкрѣпи остро-то си слово съ спокойно кыскавнѣе.

— Истина така; каза Гели: азъ никоги не съмъ былъ въ състоѣніе да проумѣмъ това иѣщо. Дѣца-та сѣ іедна голѣма бѣла за тѣхъ, и чловѣкъ може да помисли че ще имъ іе драго да ся избавѣтъ отъ тѣхъ. Иъ съвѣмъ иѣ. И колко-то по вече беспокоійство прави дѣте-то и колко-то бесполезно іе то, толкъ-къ по вече имъ іе мило.

Е. Г. Гели, каза Маркѣ, подай ми горѣщѣ-тъ водѣ. Да, Господине, вы казвате това, що чувствовамъ и азъ и всинца ни. Ето да вы кажѣ да ся смѣете: Вѣдѣжѣ кога още правѣахъ трѣговинѣ, купихъ едѣж женѣ-напетѣ, хубавѣ, бръза, чинна, тѣѣ имаше дѣте болю, гивло грѣбъ-тъ ли му бѣ навехпѣтъ, и друго иѣщо имаше не знаѣмъ. Азъ скоро го извадихъ отъ рѣцѣ-ти си, прозялохъ го іедному, кой-то искаше да го отхрани, защо-то тоѣѣ не му стоѣаше иѣщо. — Не можете си представя, Господари, какъ приѣ жена-та тѣжъ вѣсть. Господи, трѣбваше да видите колко сѣ тѣѣ бѣхта! и истинѣ можѣаше чловѣкъ да помисли че дѣте-то ѣ бѣше драго за болѣсть-тъ, и защо ѣмъ мѣчѣаше. Толькъ-къ плака и ся убивѣ гдѣ-то и да

ся искаже не може, като че губиаше лепичко на свѣтъ-тъ. Нанстинъ и сега мя падува смѣхъ, като спомниъ за това нѣщо Господи, женско-то своеиправнѣ нѣма край.

Смѣщо-то ми ся іе случавало п мене, каза Гели, дагѣ прѣзъ зѣ-то-то купишъ долу на чръвенъ-гъ рѣкѣ іедна жезъ, съ іедно миловидно дѣтенце. Очп-ти жу ся лѣщѣхъ като ваши-ти, нъ като го понзгѣдахъ, увѣрихъ си че іе съвсемъ слѣпо. И нанстинъ то бѣше съвсѣмъ слѣпо. Епомыслихъ си азъ, отъ тѣмъ стога нѣма да изгубиъ, само по скоро да іа пздавиъ отъ рѣкѣ безъ да кажѣ нѣкому нѣщо. И скоро си сговорихъмы съ іедного да го лѣнимъ за іедно буре васки (рѣкиъ), нъ кога отидохъ да го земжъ отъ майкѣ му, тѣа ся разлюти и стаиъ като тигрица. Това ся случи прѣди да тръгнемъ и азъ не бѣхъ още заковалъ съ вѣрны грѣды-ты си. И шо можіаше тѣа да стори? скочи на іедниъ човаль съ памукъ като коткѣ, дръпнѣ іедниъ пожъ отъ рѣцѣ-ти на іедного работника и увѣривамъ ны, распрѣснѣ всички-ти на около й, нъ кога видѣ, че не ще й помогне нищо, тѣа си завръгѣа и бухъ съ дѣтенце-то си за іедно въ рѣкѣ-гѣ потѣжъ като камѣкъ и вече не ся издигна.

— Ба! каза Томъ Локеръ, кой-то слушіаше тѣмъ исторіиъ съ зѣ скрото неудоволствиѣ, глунци сте вы п двамина-га! у мене жени-ти не могатъ скрои такви калпаци! повѣрвайте.

— Нанстинъ! и какъ можешъ ты

да ся назвишъ отъ тѣхъ? попи Маркеъ.

— Да ся опазиъ? азъ купувалъ жезъ, и ако има тѣа дѣте за продажъ азъ излазиамъ на прѣдѣ й, и й пофзвямъ юмрукъ-тъ подѣ носъ-тъ и казвамъ, « Видишъ ли ты? ако по неишъ само не ти расилюциъ главатѣ. Да не чоижъ ни іедна дулиъ. іедна буква! казвамъ нѣ азъ, тѣа дѣ-то іе моѣ а не ваше ты да еманъ грѣжиъ за него. Азъ ще продамъ, кога сполучиъ, а ты да си помыслила да ся противишъ, и ще тя направиъ да ся каиешъ за си ся родила на свѣтъ-тъ.

Тѣ видѣжъ че слова-та ми не напусто казани и тѣ ставжъ нѣ като рыба; а ако бы нѣкоіе да по не да чавка, то.... и Г. Локеръ удръ съ юмрукъ транезъ-гѣ съ таквакъ лѣ, и това долѣши недосказанъ-та речъ.

« Его това може да ся нарече прѣ споречивость, каза Маркеъ, като по бутѣ Гели подѣ ребра-га и заиъ ека ся тихомъ за да го не чоѣ дугаръ-тъ му. Не ли іе Томъ чодеиъ чловѣкъ! хе! хе! хе! Азъ казвамъ Томъ, ты знаиешъ да имъ далешъ да разумѣжъ, зашо-то всички-ти не-гритинески глави сѣ вѣлиисти. Тѣ некогы не могатъ да ти не разумѣжъ Томъ. Ако не ся ты самѣи-гѣ двоволь, Томъ, то ты си вѣрно негова двойникъ. Право така!

Томъ приіе той-зи комплиментъ съ приличнѣ-гѣ скромность, и стаиъ тѣа косъ любезень и млкъ, колко-то тѣа

какъ-то каза Джонъ Бекьянъ, бѣ съгласно съ негова-тъ кучишка на-тура.

Гели, кой-то ся бѣ натъкалъ съ вечерне-то ястие и питие, поченъ да осѣща въ себе си възвышеніе и разширеніе на нравственни-ти си способности — явленіе које-то си повтара не рѣдко въ подобни обстоятелства съ Джемсъмени, кои-то имать тако важно и съзерцателно настроеніе.

Ну Томъ, каза той, ты наистинна прѣкаляваш; азъ всѣкогы съмъ ти говорилъ. Ты знаешъ, Томъ, ми чясто смы ся разговаряли съ тебе за той-зи предметъ тамъ долу въ Начезъ. И азъ ти съмъ доказвалъ че трѣбъ да ся обхождами съ тѣхъ по мягко, и съ тако добро обхожданіе и на тойзи свѣтъ ще ни бжде по добрѣ и на другий-тъ свѣтъ ще наидемъ по добро мѣсто въ царство-го Небесно, кога дойде время, и това не је за забраваніе, ты знаешъ.

Ба! извика Томъ, заръ азъ не знамъ?— не мя правете да ся разболѣямъ отъ ваши-ти глупости, стомахъ-тъ ми је и безъ това развалень, и Томъ исни полвинъ чияшъ проста ракиѣ.

— А азъ повтарямъ, каза Гели, и ся истегнъ на столъ-тъ си, и поченъ выразително да ся криви. Азъ искамъ да вижамъ, че всѣкогы съмъ ималъ таѣкъ мысль: да карамъ тръговши-тъ си догдѣ испечелимъ доста иманіе, колко-то је възможно. Нѣ тръговшиа-та не је само, иланце-то

не је всичко на овѣгъ-тъ; ми имамъ душиж. Не мя је грижѣ ако мя чюимъ, че казвамъ това трѣбъ да ся расправимъ добрѣ съ шеѣ. Азъ вѣрвамъ въ религиѣ-тъ, и прѣзъ тии дни, кога си завршиж работж-тъ чисто и гладко, ще помисламъ и за душиж-тъ си и за други подобни предмети. И защо му је на чловѣка да прави зло повече отъ колко-то му је нужно? Азъ мыслиж че не је блжгоразумно това!

Ты ще помислиши за душиж-тъ си! повтори Томъ, съ прѣзрѣніе; зени голѣки очила за да наидешъ душижъ въ тебе. Подобрѣ и не ся грижи за шеѣ. Ако ти процѣди дѣволъ-тъ прѣзъ най тѣко-то сито, истинна нищо не ще да наиде.

— Е, Томъ ты вече хулиши, Каза Гели, защо да не приежешъ слова-та ми съ драго срдце, кога говоримъ за добро-то ти?

— Прихати си ты языкъ-тъ каза Томъ срдито. Азъ съмъ готовъ да слушямъ какво-го щемъ приказай, само безъ благочестиви поученіа, тѣ ми убивжтъ. И най напоконъ какъвъ разликъ има помежду мене и тебе? Освѣтъ че на душиж-тъ ти једнѣ грѣхъ повече а чюство нѣмашъ ни влакно повече. Твоја-та је чисто кучешка хытростъ, за да измажиши дѣволъ-тъ и да си спасешъ кожѣ-тъ; Заръ азъ не ти видимъ? А твоја-та религија, какъ-то ти казвамъ шо је тја? Въ цѣлъ животъ да давашъ задлъжните-ти записи на дѣволъ-тъ, и ко-

га дойде врѣмя да ся расплащашь, а ты да глѣдишь да си исплѣзвешь.

• Оставѣте, оставѣте, юнаци, то не је работа, да ся прѣпираете! каза Марксъ. Вѣтко іедко иѣщо може да ся приглѣдова отъ разни страни. Г-иъ Гели је тврды пріятель чловѣкъ, то не ше и думж и той си има свои-ти убѣжденія, а ты, Томъ, и ты врѣвишь въ иѣтъ-тъ си. А съ прѣпираше вы знаѣте не можете рѣши кой је правъ, кой је кривъ! Да поговоримъ за работж! Е! г. Гели, какж шо је? Вы искате да ви помогнемъ да уловите тѣлж женж?

— Жена-та не је моја не мя грѣжж за неіа, тѣа је на Г. Шелби — а моје је само дѣте-то, азъ бѣхъ глупецъ, дѣтокупихъ това маймунче!

— Ты выижги си былъ глупецъ! каза Томъ срѣдито!

— Прѣстани, Томъ, каза Марксъ, и си облиза устни-ти; ты выдишь, мистеръ Гели ше ни наведе на добра работж, азъ смѣтамъ че је тамамъ на грѣбъ-тъ ни, азъ съмъ ся натрѣкалъ на тыя работи. И така мистеръ Гели, таја жена, какъ је? шо је?

— Тѣа је бѣла и хубава — и добръ отхранена и възпитана. Азъ предлагалъ Г-ну Шелби зи неіа восемь-стотинъ дори и хылядо, и още ся надѣвалъ да испечелж добръ.

Бѣла, хубава, и добръ възпитана! каза Марксъ и остри-ти му очи, носъ и уста като че оживіахъ съ надѣждж. Видишь, Локеръ, добро начало! Тукъ ше заврѣшимъ іеднж работж за нашъ

суетъ! ъ ше уловимъ жена-тж; дѣте-то ше дадемъ какъ-то ся стои на Г. Гели, а майкж му ше заведемъ въ Новый Орлеанъ да іа продадемъ. Е не ли је така добръ?

Томъ, кой-то въ продълженіе-то на той-зи разговоръ стоіаше та зѣпаше, извѣдижжъ стисна си джю-кы-ти, като псе кога улови костъ и виждаше ся че ся бѣ прѣдалъ да смѣли тѣлж мысль.

— Видите ли, каза Марксъ на Г. Гели, и поченж да разбрѣва цуишь-тъ си съ лѣжичкж-тж. Видите ли мы имамъ по вслчкый-тъ брѣгъ сѣдници такви, каквы-то ни трѣбоватъ, тѣ ни врѣшматъ работи-ти какъ-то шемъ. Томъ помага съ силж-тж си. А азъ примѣнешъ, съ лѣсканы бутуши, — Являвамъ ся предъ судъ-тъ за да ся закльнж, че је было така. Трѣбѣ да мя видите тогы, каза Марксъ горделиво; каквѣтъ съмъ оперенъ надуть! Днесъ азъ съмъ мистеръ Тиксъ отъ Новый Орлеанъ; утрѣ азъ съмъ дошелъ отъ плантаци-ти на бисернж-тж рѣкж, гдѣ-то работжтъ ми мене седемъ стотинъ Негритяне. Другый иѣтъ азъ ся являвалъ като да іа роднина на Г. Генри Бвоя, или като иѣкой старъ пецель отъ Кеттеки. Таланты-ты сж различни, вы знаѣте. Напригѣръ Томъ је голъмъ юнакъ кога има съ кого да ся побори или да ся побіе: иъ за да излѣже той не је добръ, не го бива за иѣщо; видите ли неіа п-

де отържкы. Госп еди, ако бы имало въ цѣль свѣтъ чловѣкъ, кой-то да умѣе да покаже съ клятежъ всѣко једно иѣщо и да приидете вси-кы-ти погрѣбни обстоятелства съ такво лице, и да излами судъ-тъ по-добрѣ отъ мене, то желалъ быхъ да го видѣмъ, того-зи чловѣка. Азъ вѣрвамъ и о-благамъ жпротъ-тъ си че ще мога да ся извниа и да ся пропѣхна и ако быхъ были сѣдници-ты много далновидны отъ какво-то сѣ. Поиѣкогы азъ и самъ си желалъ быхъ да бж-дѣтъ отъ по далновидны. Повече приѣтностъ бы имало, по забавно бы было, знајете ли, да ги измамашъ!

Томъ Локеръ, кой-то, какъ-то изложихмы по горѣ, бѣ чловѣкъ тяжкъ и въ обхождѣніе-то и въ мысление-то, прѣкъснѣ думж-тѣ на Маркса като натрѣти съ тяжкж-тѣ си рѣкж по трапезж-тѣ така гдѣ-то всичко потрепера! Да бжде така! извика той.

« Господи помилуй, Томъ, не грѣ-бѣ да разбивашъ члши-ти, каза Марисъ, припази рѣцѣ-ти си за кога погрѣ-бовашъ.

« Молижъ вы ся Господари, ще ли пмамъ и азъ пай въ печялж-тѣ? по-пыта Гели.

« Заръ ти је малко, кога уловимъ за тебе дѣте-то! каза Локеръ. » Шо искашъ повече?

« Добрѣ, каза Гели, кога азъ ви давамъ работж, то струва лѣщо, дай-те ми, поне десять на сто отъ пе-чялж-тѣ, като свалите разноскы-ты. »

« Ну извика Локеръ и съ потре-перенъ гласъ поченж да попрѣжа и да кляне, и пакъ порази трапезж-тѣ съ тяжкый-тѣ си юмрукъ, заръ азъ не тя знамъ тебе, Декъ Гели? Не мыслишь ли ты, че ще мя измамешъ и ще мя похлупишь отъ доду? Или ты мыслишь че Марксъ и азъ ще ся на-јемемъ да ловимъ стокж-тѣ ти само за да услужимъ на такви Господари като тебе, а самы ще останемъ въ праздни рѣцѣ? Да оставимъ хорати-ти. Мы ще земемъ женж-тѣ за насъ, а ты бжди доволенъ, или ты видишь, мы можемъ да земемъ и дѣте-то, ни-кой не може ни вѣспрѣ! Нели насочи ты самъ си дивниж-тѣ. Та је сега свободниж и за насъ, като и за тебе, кой-то ѣ улови негова је. Ако ли пожелашъ ты или Шелби да ны ловите то вижете гдѣ сѣ были занѣ л-ребици-ти та че ако найдете тѣхъ или насъ, добрѣ дошли!

Е, добрѣ, то ся знаје че је така иска бжде по ваше-то желание, каза Гели оплашенъ. « Вы уловѣте дѣте-то, а тамъ какъ-то знајете! Азъ и Другый пжть сѣмъ ималъ работж съ тебе! Томъ, и всѣкогы сѣмъ ся полагалъ на думж-тѣ ти. « Ты знајешъ добрѣ, каза Томъ - азъ не обычамъ да хленчж като тебе, нѣ и въ сѣт-кы-ти си не излговамъ и самый-тѣ дяволъ. Кога кажж, че ще изврѣ-шиж једнж работж, и дяволъ-тѣ да пукне ще им изврѣшиж! Така ли је Декъ Гели?

— Истина, истина така, азъ така

само си рекохт, Томъ, каза Гели • и ако ми ся вречеш само да найдеш дѣте—то въ едни ж седмици, и да ми го доведеш гдѣ—то зановѣдашь, азъ повече нищо не желякъ.

— Нъ азъ не ся благодарѣ съ толкось, каза Томъ. Не поминишь ли че съмъ ти врьнилъ работѣ въ Пачезъ безъ заплатѣ Геди; Азъ съмъ наученъ сега да дръжѣ добръ рыбѣ—тъ кога ѣж уловиж. Разержи веснѣж—тъ и пречети доу пятьдесять долларе или никогы нѣма да видишь дѣте—то. Азъ тя знаѣж тебе. •

Какъ, азъ ви давамъ въ рѣцѣ—ти такъж работѣ отъ койж—то чисто можете да испечелите хылядо или хылядо и пятьстотинъ а ты Томъ некашь още, то ѣе безразсудно, каза Гели.

— Да! заръ песмы поѣелъ работѣ за цѣль мѣсяцъ, има що да врьшишь! Нъ да речешъ че ще оставимъ всичко на странѣж и ще племъ да припускамы подиръ ваше—то псе, и най напаконъ ако не уловимъ женѣж—тъ, а жени—ти и днѣволъ—тъ не може да ги улови. — Що ще бѣде тогы? ты и дукато нема да ви платишь! ще ни платишь? Заръ не тя знаѣж? нѣ, нѣ, чети доу пятьдесять. Таче ако заврьшимъ работѣж—тъ и ся наплати трудѣ—тъ ни, то ще ти ги врьна—задъ, ако ли не, а то ще бѣде заплата за трудѣ—тъ ни— То ѣе още далечъ, не ли ѣе така, Марксъ?

— То ся знаѣе, то ся знаѣе, каза Марксъ съ примирителъ тонъ. • То ва ѣе само за обезпеченнѣ, видишь

ли — хе—хе—хе — Мы сме законници ты знаѣеш. Трѣбѣ всичко да прѣдвидишь, всичко да уложимъ! Томъ ще прѣдстави дѣте—то на койе—то жѣсто му посочишь. Не ли ѣе така Томъ?

— Ако найлаж азъ дѣте—то, ще го занесѣж въ Сичениета и ще го оставѣж у Грени Бенчеръ близу при пристави—ше—го, • каза Локеръ.

Марксъ изведе изъ нязвѣж—тъ си едно упаскано джозданче и наведе отъ вѣтрѣ еднѣшъ дългъ листъ, съ днѣшъ испули остри—ти си черни очи и почепкъ да бѣрболл: Бернсъ — Графство Шеаби момче Джимъ триста доллари за него, живъ или мрътъвъ. Едвардъ — Дикъ и Люси — мажъ и жена шесть стотинъ доллари. Жена Поли съ двѣ дѣца шесть стотинъ за нѣеж или за глѣж—тъ ѣй! — Азъ прѣмѣтамъ бѣлѣжкы—ти за да видѣе остава ли время за да поѣемятъ и тѣж комиссиа.

— Локеръ каза той подиръ малко млчяниѣе, мы трѣбѣ да испра—тимъ Адамса и Сирикчера да дѣрѣжтъ тыѣа работѣ, тѣ съ отъ прѣяя забѣлѣ жени въ кѣмѣж—тъ.

« Ты ще ни земѣтъ скѣпо, каза Томъ.

— Азъ ще ги нагласѣж, тѣ съ още млади на работѣж—тъ, и трѣбѣ да ся благодарѣтъ съ малко каза Марксъ. кой—то не прѣставаше да чете. Ето три комисии тѣрьдѣ десни, трѣбѣ само да опуснѣтъ бѣженди—ти, или да покажѣтъ съ клятвѣж, че съ пуснѣты и за това тѣ помогать